

LA DISLÈXIA: HI HA SUFICIENT INFORMACIÓ SOBRE LA DISLÈXIA?

ABSTRACT

Mi trabajo trata sobre la dislexia y si es suficiente la información que se tiene sobre ella, tanto en el ámbito escolar como familiar. En él podrás encontrar, que es la dislexia y todo lo que conlleva tenerla, explicado muy detalladamente. Para finalizar, encontrarás mi trabajo de campo donde, mediante entrevistas y encuestas, he intentado demostrar que la dislexia no está lo suficientemente difundida, tal y como nos pensamos, y el granito de arena que yo he puesto para que eso cambie y la gente esté más informada.

My work is about dyslexia and whether there is enough information about it, both in school and family environments. In it, you are going to find what dyslexia is and everything involved in having it in detail. Finally, you will find my fieldwork where, through interviews and surveys, I have tried to demonstrate that dyslexia is not as widespread as much as you thought you would, and I hope that I have made my contribution by informing people about dyslexia and make a change for the better.

ÍNDIX

1. Introducció.....	5
- Motivació personal.....	5
- Justificació del treball.....	5
- Hipòtesi i objectius de la recerca.....	5
- Metodologia.....	5
2. Què és la dislèxia.....	7
- Definició.....	7
- Tipus de dislèxia.....	7
3. Detecció.....	10
- Característiques de la dislèxia.....	10
- Diagnòstic de la dislèxia.....	11
- Edats.....	14
- Prodiscat.....	16
- Tractament de la dislèxia.....	16
4. Adaptacions.....	20
- Adaptacions generals al dia a dia de l'aula.....	20
- Adaptacions generals a l'aula per reforçament psicològic del nen dislèxic.....	22
- Aspectes que cal tenir en compte a l'hora d'avaluar.....	23
- Adaptacions curriculars. El Pla individualitzat (PI).....	24
5. Pautes i estratègies per optimitzar el procés d'aprenentatge: PRODISLEX.....	25
- Pautes generals.....	25
- Pautes específiques per llengua catalana i castellana.....	28
- Llengua estrangera.....	28
6. Problemes associats a la dislèxia.....	29
- TDAH.....	29
- Discalcúlia.....	29
- Trastorn d'aprenentatge no verbal.....	30
7. Diferències entre un cervell d'una persona dislèxia i una que no... 31	31

8. Part pràctica.....	32
- Formularis: Què saps de la dislèxia?.....	32
- Luz Rello “Change dyslexia”.....	39
- Entrevista presidenta AFDACAT.....	41
- Entrevista psicòloga centre educatiu.....	44
- Taller difusió a l’aula.....	45
- Com treballar amb una persona amb dislèxia.....	49
9. Conclusions.....	52
10. Annexos.....	53
11. Webgrafia.....	61

1. Introducció

M'he decantat per fer aquest treball, ja que jo mateixa pateixo dislèxia des que soc petita. Més d'una vegada he escoltat comentaris despectius o inapropiats dirigits a persones que tenen dislèxia o directament fent referència aquest trastorn, sense saber exactament de què estaven parlant.

Amb aquest treball m'agradaria, demostrar que hi ha molta part de la població que no està prou informada sobre de què tracta aquest trastorn. A les escoles, no s'explica què és la dislèxia i això fa que, quan els nens/es es fan grans, no sigui normalitzat i es tinguin els prejudicis que es tenen. També voldria poder veure si l'educació d'avui en dia està adaptada per a les persones amb aquest trastorn, si se'ls hi donen alguna facilitat per a poder tenir les mateixes oportunitats que tothom. Veure si fan adaptacions individualitzadament o simplement es donen les mateixes eines i adaptacions a tota classes i graus de dislèxia, encara que siguin diferents.

Vull aconseguir veure si les adaptacions que es porten a terme s'adapten a cada cas en particular, veure quin és el procediment que se segueix quan algú té dislèxia i després veure què és el que farà el centre. Demostrar que se sap molt poques coses sobre aquest trastorn, tant a les escoles, com a les famílies. Divulgar a les persones, professors, famílies... sobre què és la dislèxia, com s'ha de tractar, quins tipus hi ha i quins graus hi ha, mitjançant tallers, pòsters...

La meva hipòtesi és, si hi ha suficient informació sobre la dislèxia a les escoles, a les famílies, entre els professors i els alumnes. Com es podria fer per a fer divulgació sobre el tema i millorar així l'entorn d'aprenentatge de l'alumne.

Per fer el treball, primer el que faré introduir-me a saber què és la dislèxia, buscar informació sobre quins tipus de dislèxia hi ha, com es tracta i com es tracta una vegada diagnosticat, les eines que ajuden a diagnosticar aquest trastorn, quines

adaptacions tenen, si són diferents per a cada persona, les estratègies per a optimitzar el procés d'aprenentatge... Tota aquesta informació la trobaré, buscant per internet, a pàgines oficials especialitzades en el tema, preguntant a professionals, fent entrevistes...

Com a part pràctica, faré dos enquestes dirigides a diferents públics. La primera cap als docent i la segona no, preguntant si creuen que tenen suficient informació sobre la dislèxia i a què recorren quan volen saber alguna cosa. Em posaré en contacte amb algun psicòleg expert, que em pugui explicar més detalladament què és la dislèxia i com es pot tractar. També contactaré amb una associació de dislèxia que em pugui informar sobre la dislèxia i la informació que tenen tan les persones amb dislèxia com les seves famílies i que em pugui donar pautes per tal de millorar la difusió i comprensió d'aquest trastorn i les eines necessàries per a millorar l'entorn d'aprenentatge. En últim lloc, faré una entrevista a la Psicopedagoga d'un centre educatiu perquè m'expliqui la informació que tenen els docents sobre la dislèxia i les actuacions que es fan.

Finalment, com a part final de la meua part pràctica em proposo duu a terme dues accions, un taller de difusió sobre el que és la dislèxia en una classe de 5è de primària i un pòster divulgatiu dels recursos necessaris per ajudar una persona amb dislèxia a millorar el seu entorn d'aprenentatge

Els objectius que vull aconseguir son, saber si hi ha la suficient informació sobre la dislèxia sobretot en l'entorn escolar i poder difondre informació sobre la dislèxia per tal de millorar la convivència entre companys.

2. Què és la dislèxia?

2.1. Definició

La dislèxia és un trastorn de l'aprenentatge que consisteix en la dificultat de llegir, a causa d'inconvenients per identificar els sons de la parla i aprendre a relacionar-los amb les lletres i les paraules (de codificació). La dislèxia, també anomenada “discapacitat per a la lectura”, és una conseqüència de diferències individuals a les àrees del cervell que processen el llenguatge.

2.2. Tipus de dislèxia

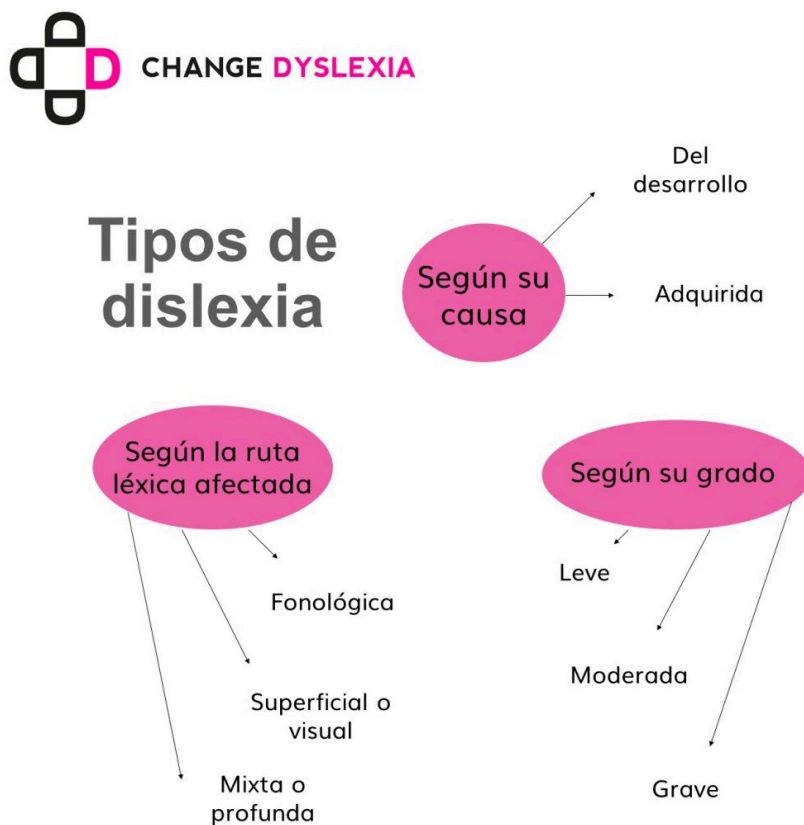

Figura 1: Change Dyslexia el 6 d'octubre, 2020, "Tipus de dislèxia", autor nònim

- **Segons la seva Causa:**

La **dislèxia del desenvolupament** és el tipus de dislèxia més conegut. Es tracta d'un trastorn d'origen neurològic que apareix durant el desenvolupament infantil, en

absència de lesió cerebral. Per contra, a la **dislèxia adquirida** les dificultats en el llenguatge (a la lectoescriptura) apareixen a conseqüència d'un trauma o lesió cerebral, podent manifestar-se en qualsevol moment de la vida d'una persona. Seria el cas dels adults que no van tenir dislèxia de nens/es.

D'altra banda, els símptomes de dislèxia presentaran diferents característiques i produiran diferents tipus d'errors en funció de la ruta de processament lèxic afectada: fonològica o visual. Per entendre-ho, quan llegim una paraula coneguda associem una imatge amb un so i no necessitem interpretar la regla de pronunciació que hi ha darrere. Aquí estarem utilitzant la ruta visual. Seria gairebé com associar un dibuix a un so. En canvi, quan llegim una paraula desconeguda necessitem fer ús de les regles de pronunciació de la nostra llengua a través de la descodificació fonològica. Sabem que el so de la "r" més el so de la "a", formen el so "ra". Vegem-ne la diferència.

- **Segons la ruta lèxica afectada:**

- Dislèxia fonològica.

Es correspon amb el mal funcionament de la ruta fonològica, indirecta o auditiva, que s'encarrega de la conversió grafema-fonema per accedir al lèxic. En altres paraules, la seva funció és connectar les lletres amb el so corresponent. Actualment, es tracta de l'explicació que compta amb un suport més gran dels experts a l'hora de contar els símptomes de la dislèxia.

Quan hi ha un dèficit a la ruta fonològica, serà difícil descodificar paraules desconegudes per a la persona. Apareixen dificultats a la lectura de paraules llargues i poc freqüents, així com les pseudoparaules, on cometen errors visuals que provoquen lexicalitzacions, és a dir, llegeixen "luta" quan posa "lupa". També presentaran errors morfològics en què conserven l'arrel de les paraules, però cometen errors en la derivació dels morfemes, així com un major nombre d'errors en la lectura de les paraules funció que en aquelles que expressen contingut.

- Dislèxia Superficial

En aquest cas es produeix un mal funcionament a la ruta visual o directa. La ruta visual és aquella en què no dividim les paraules en parts, sinó que llegim de manera global. Si aquesta ruta està afectada, tindrem dificultats a l'hora de llegir paraules irregulars, és a dir, aquelles paraules que no es corresponen amb la normativa de pronunciació d'una llengua concreta.

Les llengües tenen diferent grau de transparència. Per exemple, l'espanyol es considera una llengua molt transparent perquè la seva pronunciació té regles molt regulars: es pronuncia com s'escriu. L'anglès, en canvi, és una llengua menys transparent (veieu per què algunes persones tenen dislèxia en anglès i no en la seva altra llengua).

Aquesta ruta pot explicar per què es troben taxes de dislèxia més altes als països amb llengües menys transparents, com és el cas de l'anglès.

- Mixta o profunda

En aquest cas, el dèficit es produeix a les dues rutes, tant la fonològica com la visual. Una manifestació característica d'aquest tipus de dislèxia, a banda dels errors que es cometen en els altres dos tipus de dislèxia, són els errors semàntics. Això passa quan en llegir se substitueix una paraula per una altra que no té cap semblança visual però sí semàntic (de significat).

- **Segons el seu grau:**

- Lleu

Presenta algunes dificultats relacionades amb les aptituds d'aprenentatge en una o dues àrees acadèmiques, però prou lleus perquè pugui compensar-les amb els suports adequats o quan s'apliquen adaptacions adequades a l'àmbit escolar.

- Moderada

Presenta notables dificultats a les aptituds d'aprenentatge en una o més àrees acadèmiques, per la qual cosa l'individu en té poques probabilitats d'arribar a ser

competent en l'àmbit acadèmic si manca de suports intensius i adaptacions durant tota l'edat escolar.

- Grau

Dificultats greus en les aptituds d'aprenentatge que afecten diverses àrees acadèmiques, de manera que l'individu en té poques probabilitats de desenvolupar aquestes aptituds sense un ensenyament constant, específic, individualitzat i intensiu durant tota l'edat escolar. A més, necessitarà adaptacions curriculars i serveis de suport a casa, a l'escola i a la feina, perquè l'individu pot no ser capaç de fer amb eficàcia algunes activitats.

3. Detecció

3.1. Característiques de la dislèxia

Cada persona amb dislèxia té diferents tipus de dificultats, no tots han de tenir les mateixes característiques, però sí que és veritat que n'hi ha unes que són les més habituals.

- Llenguatge i comunicació: les persones amb aquest trastorn, poden presentar dificultats a l'hora d'entendre diferents formes de comunicació. Per exemple, a l'hora de seguir indicacions o entendre un acudit.
- Dislèxia numèrica: també anomenada **discalculia**, consisteix en la dificultat a l'hora d'interactuar amb números.
- Capacitat de socialitzar: nens i nenes amb aquesta característica, els hi costa molt establir noves amistats.
- Lectura i escriptura: és la característica més comuna en una persona amb dislèxia, van relacionada l'una amb l'altre. Dificultats a la comprensió i la pronunciació a l'hora de llegir, i això es queda reflectit després a l'escriptura.
- Orientació espacial i coordinació motora: és molt comú que la gent amb dislèxia tingui dificultats a l'hora de diferenciar, dreta-esquerra, dalt-baix, dintre-fora...

- Comprensió del temps: les persones amb dislèxia, presenten molts problemes per interpretar les hores, fins i tot tenen dificultats per saber en quin dia, mes o any estan.

3.2. Diagnòstic de la dislèxia

El llenguatge és una funció complexa i avaluar-ho resulta complicat, i encara més en tractar-se de nens, ja que afegim un component evolutiu.

No hi ha cap prova ni test específic per al diagnòstic de la dislèxia. Les proves mèdiques d'imatge cerebral no donen diagnòstic. La utilitat d'aquestes proves mèdiques només serveix per investigar.

El procés del diagnòstic és CLÍNIC i comprèn els següents aspectes:

- **Història clínica:** antecedents familiars amb aquest trastorn.
- **Estudi neuropsicològic:** s'utilitzen tests que valoren les diverses funcions cerebrals.

A les proves de lectura i escriptura s'han de revisar els mecanismes i funcions COGNITIVES (percepció, raonament, intel·ligència, aprenentatge, imaginació) que intervenen. El coneixement en profunditat del perfil cognitiu de la persona ens serà de gran utilitat per al diagnòstic de trastorns associats i per arrencar estratègies compensatòries per a l'estudi.

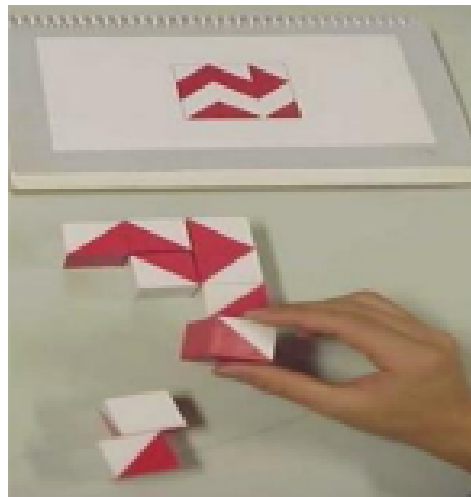
En primer lloc, per fer un diagnòstic de dislèxia cal descartar:

- Defectes de visió
- Defectes de l'audició
- Un coeficient intel·lectual (CI) per sota del considerat normal
- L'existència d'un problema emocional
- Manca d'ensenyament escolar

- Problemes de salut greus que afectin l'aprenentatge
- Lesions cerebrals diagnosticables que afectin l'àrea del llenguatge.
- El diagnòstic d'algun retard greu de desenvolupament.

Les proves psicopedagògiques que els especialistes familiaritzats amb la dislèxia realitzen per poder arribar a un diagnòstic precís solen ser:

- **El WISC-IV** (Escala d'intel·ligència de Wechsler per a nens i joves). És el test d'intel·ligència més fet servir, per l'àmplia informació que proporcionen els seus subtests i la possibilitat d'establir un perfil, que si bé se'n discuteix la utilitat, almenys permet conèixer detalls del funcionament i les possibles llacunes del rendiment cognitiu global.

Figura 2: Slideshare al 25 de maig del 2019, "WISC-IV", Aakanksha Bajpai

- **Test de Matrius Progressives de Raven** que mesura la capacitat intel·lectual comparant formes i raonament. Al subjecte se li ofereix, unes làmines que ha de resoldre, en què ha de trobar les figures corresponents a cadascun dels buits que hi ha a cada làmina.

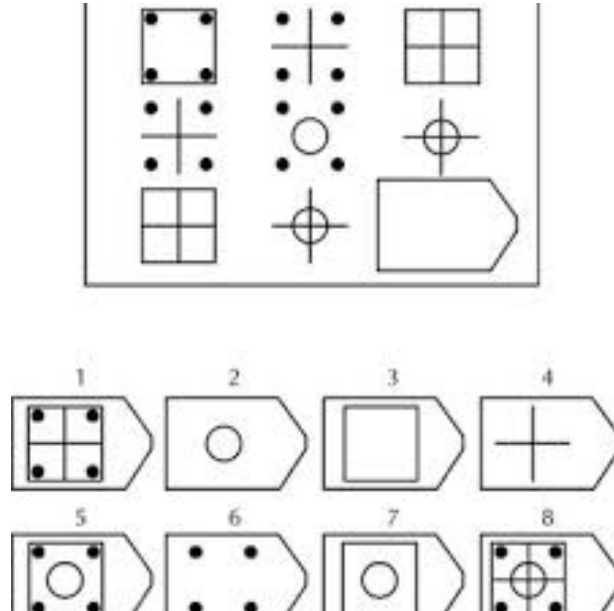

Figura 3: ResearchGate, "Test de Matrius Progressives de Raven", Roberto Colom

- Proves psicopedagògiques CANALS per avaluar funcions psicolingüístiques
- Test fonològic.
- Tests centrats en la lectura i escriptura: Test PROLEC, que valora els automatismes lectors analitzant les rutes lèxica i fonològica.
- Valoració de l'expressió oral i del vocabulari. A les proves de lectoescriptura, es fan dictats, es treballa la comprensió lectora, la còpia ...

3.3. Edats

- **Preescolar**

Figura 4: CEIP Mestalla, "Nens a preescolar", autor anònim

3-6 anys aproximadament: A preescolar podem observar una mala pronunciació o confusió a l'hora de denominar objectes o colors. Els símptomes en infantil són poc evidents perquè encara no s'ha establert la lectoescriptura.

- **Primària**

Figura 5: Telecinco, "nens a primària", autor anònim

7-12 anys aproximadament: Primària és l'etapa on la dislèxia sol detectar-se i diagnosticar-se, ja que els seus símptomes es fan més evidents, manifestant-se sobretot en un alentiment de la lectura i una presència més gran de faltes d'ortografia.

- **Secundària**

Figura 6: Centre Vaca Orgaz, "Nens a Secundària", autor anònim

12-16 anys aproximadament: Alguns nens/es no són detectats durant la primària perquè són capaços de compensar els seus símptomes, passant desapercebuts. Normalment, a la secundària, quan les demandes cognitives són més altes, els nois amb dislèxia no detectats comencen a mostrar símptomes. Les dificultats presents a la primària persisteixen o s'accentuen, si no s'han treballat, i els adolescents poden mostrar desmotivació o baixa autoestima.

- **Edat adulta**

Figura 7: Las mentes maravillosas el 18 octubre, 2019, "Adults", Segio De Dios González

Edat adulta: Molts adults amb dislèxia ni tan sols saben que tenen aquesta dificultat, i sovint han desenvolupat estratègies que els ajuden a compensar les seves dificultats. Però si no coneixen el problema, és molt probable que tinguin baixa autoestima o que no s'hagin atrevit a estudiar allò que desitgen.

3.4. PRODISCAT

Protocol de detecció i actuació en la dislèxia és una eina creada pel Col·legi de Logopedes de Catalunya i publicat pel Departament d'Ensenyament de Catalunya.

Aquest recurs útil a l'àmbit educatiu, serveix per detectar alguns signes de risc de la Dislèxia.

Es tracta d'un document amb llistat d'ítems/afirmacions que els hi serveix al professorat per poder fer una primera prova, segons el que han vist ells a l'aula, sobre si el seu alumne presenta indicis de dislèxia.

Consisteix a marcar al costat de cada frase, si és que sí o que no. Una vegada marcades totes les afirmacions, si sobrepassa un número determinat de "sí", tenen una primera pista de si el seu alumne/a podria presentar dislèxia.

ETAPA	ÍTEMS	SÍ	NO
	Aspectes generals		
	1. Té antecedents familiars amb dificultats de lectura i escriptura		
	2. Mostra discrepància entre el rendiment cognitiu i l'acadèmic		
	3. Es dona una diferència significativa entre el treball oral i l'escrit		
	4. S'observa discrepància entre la comprensió lectora i la comprensió oral		
	5. Presenta un decalatge entre l'esforç i els resultats		
	6. El seu rendiment acadèmic és fluctuant		

Figura 8: Gent.cat, "PRODISCAT", Col·legi de Logopedes de Catalunya – CLC

Aquest són alguns exemples dels ítems que es troben a la llista.

3.5. Tractament de la dislèxia

El primer que s'ha de fer és explicar a l'alumne/a el trastorn de l'aprenentatge que té. L'alumne/a ha de saber i entendre que la seva dificultat té un nom i que en aquest cas és la dislèxia.

És tan important perquè has de fer entendre al nen que la dislèxia no vol dir que sigui "ximple", sinó que té dificultats per entendre textos, li costa estudiar... Per això ha d'anar a un centre especialitzat en aquest tipus de trastorn, on l'ajudaran i el recolzaran.

Pel que fa a l'àmbit escolar, necessita les adaptacions recomanades per a l'alumne dislèxic.

El nen rep ajuda per millorar la seva lectoescriptura i desenvolupar estratègies compensatòries per avançar en els aprenentatges acadèmics. L'infant haurà de seguir les etapes que requereix l'aprenentatge lector a tots els alumnes:

1. Desxifrar el codi escrit.

Aquesta és la primera etapa per poder aprendre a llegir. Es requereix:

1.1. El desenvolupament de la consciència fonològica (ser conscient que les paraules es poden descompondre en fonemes). Es desenvolupa treballant amb paraules de so semblant, amb ritmes, amb lletrejat, descomponent paraules en síl·labes. El nen/a ha de ser capaç d'individualitzar els sons que componen cada paraula. Quan s'ha entrenat aquest primer pas el nen està llest per començar amb les lletres.

Figura 9

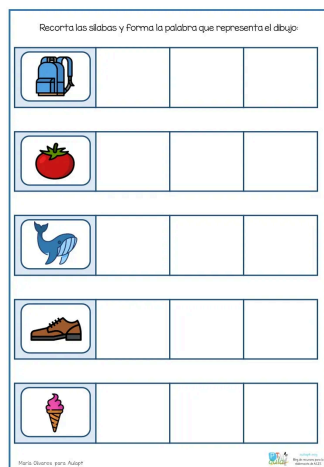

Figura 10

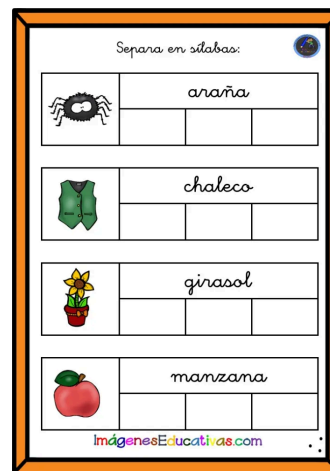

Figura 9: Blog de recursos para la evolución de A.C.I.S. el 21 abril, 2023 "Paraules trisíl·labes" Maria

Figura 10: Imatges educatives el 2 de juny de 2022, "Paraules trisíl·labes", Maria

1.2 - Conèixer la correspondència fonema-grafema (ser conscient que cada fonema es representa amb una lletra o grafema). L'aprenentatge d'aquesta correspondència requereix practicar repetidament en paraules conegudes, paraules noves i frases.

Figura 11

Figura 12

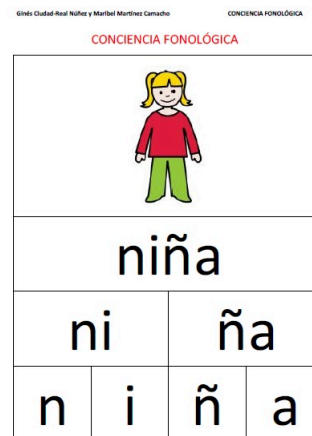

Figura 11: Asociación los sueños el 4 de Maig de 2018, "Fonema-grafema", Maribel Martín y Ginés Ciudad-Real.

Figura 12: Educa peques el 27 d'octubre de 2015, "Fonema-grafema", Maribel Martín y Ginés Ciudad-Real.

Com en aquests dos passos bàsics hi ha la dificultat principal de l'alumne/a dislèxic, cal fer-ne un "entrenament intensiu" d'aquests per a l'aprenentatge d'aquest procés.

2. Aprendre a llegir

Un cop l'alumne/a hagi après a desxifrar el codi escrit, està preparat per aprendre a llegir. Aquest pas és el que porta el nen/a a identificar paraules per poder comprendre.

La pràctica és la base de l'aprenentatge de qualsevol tècnica.

L'alumne/a dislèxic no està dotat de forma natural per a la lectura, però sí, amb la pràctica, pot arribar a tenir una lectura útil i funcional.

La pràctica de la lectura s'ha de fer molt sovint. Els mestres, familiars, i companys, han de ser molt conscients de l'enorme esforç que significa per al nen dislèxic llegir. Sobretot, no l'hem de pressionar amb la lectura.

En el procés de pràctica també cal tenir en compte l'escriptura, ja que també intervé en el desenvolupament de la consciència fonològica perquè quan el nen escriu ha de saber quins sons componen la paraula i quines lletres corresponen a cadascun dels sons.

3. Ser un lector eficient

Una lectura eficient és la que es duu a terme de manera ràpida, fluida i que permet una bona comprensió del text escrit.

Una persona dislèxica no serà mai un lector eficient, ja que la seva manera de llegir mai deixarà de ser d'una manera totalment automàtica i sense esforços. Encara que a l'edat adulta molts d'ells són capaços de llegir i comprendre, qualsevol text escrit (al seu ritme), molts dislèxics adults reconeixen que llegeixen poc per plaer.

L'aprenentatge de la lectura no acaba quan l'alumne dislèxic sap llegir paraules sense cometre errors, aquest és l'inici del camí a ser un lector eficient. I si la lectura és en veu alta, servirà per millorar tots els errors comesos pel dislèxic.

També se li oferiran altres experiències lingüístiques (conversar, explicar històries...) i posteriorment es treballarà l'adquisició del vocabulari acadèmic, ortografia i redacció. A més a més, s'introduiran les tècniques d'estudi.

La intervenció educativa ha de ser el més precoç possible. Com més aviat oferim aquesta oportunitat al nen dislèxic, abans podrà tenir l'entrenament necessari perquè la dificultat lectora no li impedeixi seguir el ritme d'aprenentatge de la resta d'alumnes.

4. Adaptació

Des de l'àmbit escolar es donarà a conèixer a la família les adaptacions curriculars que es realitzen perquè, en la mesura del possible, el procés d'aprenentatge sigui compartit i treballat conjuntament. És beneficiós que la família conegui les estratègies i pautes que es posaran en marxa per part de tot el professorat i conèixer també mètodes d'estudi, tècniques i estratègies per donar continuïtat al que s'està treballant al centre escolar.

L'escola vetllarà perquè tot l'equip docent treballi de manera consensuada i coordinada per tal de dur a terme les adaptacions metodològiques pertinents a les matèries curriculars. El tutor és el responsable i farà conèixer a tot l'equip docent el trastorn de l'alumne i que aquest trastorn pot portar associat altres dificultats de tipus emocional, de comportament o d'aprenentatge.

L'equip docent ha de ser conscient que la dislèxia no només afecta les matèries del currículum, sinó a altres aspectes com l'organització i la planificació.

El departament d'ensenyament en el seu document "La dislèxia: detecció i actuació en l'àmbit de la dislèxia en l'àmbit educatiu" estableix les següents actuacions o ACOMODACIONS per fer des de l'àmbit escolar:

4.1. Adaptacions generals al dia a dia de l'aula:¹

- Col·locar l'alumne dislèxic a la vora del professor i de la pissarra per facilitar la seva atenció.
- Comprovar que el nen ha entès el material escrit que cal treballar i explicar-li verbalment si cal.
- Fer servir l'avaluació oral per conèixer els aprenentatges del nen. El nen ha de saber que hi ha una altra manera de "demostrar" el que sap.
- El nen ha d'estar informat de quan sí i quan no ha de llegir en veu alta a classe. Es pot acordar amb el nen una lectura en veu alta perquè la prepari.

1

<https://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0057/78d86f2b-8e9e-45e3-ad9e-4641658865ff/dislexiainfpri.pdf>

- No se li han de donar textos llargs per llegir.
- Demostrar al nen el nostre interès per ell i pels seus aprenentatges.
- No cal exigir-li ni una ortografia ni una puntuació adequada, ja que aquestes són tasques realment difícils per a aquests nens.
- Avaluar els seus progressos en relació amb si mateix, ajudar-lo en els temes que necessiti millorar i donar-li temps per organitzar els seus pensaments i organitzar els seus treballs.
- No deixar-lo corregir ell només un dictat, pel fet que, en un altíssim percentatge, els errors no seran reconeguts pel nen si està sol, necessita el mestre perquè dirigeixi l'observació.
- No fer-lo escriure a la pissarra davant de tota la classe
- Facilitar-vos l'ús d'eines informàtiques i aparells electrònics en funció de l'edat, sobretot per a la correcció ortogràfica, per realitzar càlculs, també per gravar les classes si calgués.
- Comentar personalment amb el nen dislèxic la correcció per escrit dels exercicis realitzats a classe. Es tracta que entengui les correccions i n'apregui. Les correccions es poden suavitzar evitant connotacions negatives.
- No limitar les activitats a treballs simples, sinó que el mestre ha de saber dosificar la quantitat de feina que li dona. Aquests nens estan capacitats per fer tota mena de feines, encara que no les escriviu correctament i necessita més temps, per això s'ha de controlar la quantitat de tasques i deures, no la dificultat d'aquestes.
- Demanar menys quantitat de deures per a casa.
- Repetir-li i explicar-li les coses tantes vegades com calgui. El nen amb dislèxia es “despista” fàcilment i la seva atenció és fluctuant a les tasques d'aprenentatge. Aquesta repetició no ha de ser “tipus sermó”. També cal assegurar-se que entén les tasques.
- Escoltar i escriure (agafar apunts) els resulta molt dificultós. El ritme de dictat ha de ser inferior al que s'utilitza amb la resta d'alumnes. Sempre us haurem de facilitar un “text segur” perquè pugui estudiar, ja que els seus “apunts” no acostumen a ser bons.

- L'ús d'esquemes i gràfics a les explicacions de classe permeten a aquests nens una millor comprensió i milloren la funcionalitat de l'atenció, pel fet que es facilita la comprensió del conjunt.

4.2. Adaptacions generals a l'aula per reforçament psicològic del nen dislèxic: ²

- El mestre li ha de demostrar que coneix el seu problema i que vol ajudar. Aquest fet motiva especialment el nen, ja que veu el mestre com una ajuda, no com un càstig o una correcció.
- Valorar les tasques pel contingut, sense considerar els errors d'escriptura. Aquest fet és important cara a afavorir el creixement de la seva autoestima, pel fet que el nen necessita que se li valori el que té positiu la seva feina i no tant els errors que fa.
- Fer veure el que és bo de la seva feina.
- No espereu que aconseguixi un nivell lector igual al dels altres nens. No podem avaluar amb els mateixos paràmetres que els altres nens i mai hem de comparar amb la resta de companys de classe en aquest aspecte.
- El mestre ha de saber que aquests nens necessiten més temps que la resta per acabar els treballs. En ajustar la quantitat de treball al temps requerit el nen se sent més segur, així com en comprovar que ell també acaba els treballs alhora que la resta de companys.
- Acceptar que aquests nens es distreuen amb més facilitat que la resta, ja que les tasques de lectoescriptura requereixen un sobreesforç i s'esgoten abans. Per això també necessiten canviar de tasques o activitats més sovint que la resta d'alumnes.
- No frenar la imaginació. Sempre és més eficaç orientar i reconduir que reprimir. La imaginació és una eina poderosa per poder incorporar informació a l'estudi.
- Donar-li unes bases sòlides de metodologia i organització dels treballs que han de ser compartides amb la família per continuar fent els deures a casa.

---

²

<https://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0057/78d86f2b-8e9e-45e3-ad9e-4641658865ff/dislexiainfpri.pdf>

- Donar-li altres responsabilitats alternatives dins de la classe per compensar els resultats dolents i afavorir l'autoestima del nen.
- Estimular constantment sense bloquejar-lo psicològicament (que no se senti angoixat per la realització de les tasques).
- És fonamental ser conscient de la necessitat que desenvolupi la seva autoestima. Cal donar-li oportunitats que faci aportacions a la classe.

4.3. Aspectes que cal tenir en compte a l'hora d'avaluar

L'escriptura del nen/a dislèxic no reflecteix adequadament els seus coneixements o pensaments, però sovint, mestres i companys ho jutjaran pel què escriu i no pel què sap.

Els nens/es dislèxics tenen més dificultats per trobar la paraula adequada, sobretot quan se senten sota pressió. Els problemes que pateixen per accedir al llenguatge els fan perdre confiança en ells mateixos i sembla que tinguin una capacitat lingüística deficient.

També les seves capacitats expressives oscil·len al llarg del dia o per temporades. Moltes vegades tenen males qualificacions en exàmens que la tarda anterior se sabien a la perfecció.

Per tot això:

- L'avaluació del dislèxic no ha de ser puntual, sinó continuada i mai en base només als exàmens.
- Una estratègia molt adequada és fer exàmens orals o escrits, però després, explicats per l'alumne al mestre.

També caldrà evitar les repeticions innecessàries de curss, ja que els nens/es dislèxics no solen presentar problemes de comprensió de continguts. La repetició de curss està desaconsellada, pel fet que no solucionarà el problema de les seves dificultats i enfonsarà encara més la seva autoestima.

4.5. Adaptacions curriculars. El Pla individualitzat (PI)

El Pla Individualitzat (PI) és una eina per a la planificació de les mesures, actuacions i suports per donar resposta a l'alumnat que presenta necessitats educatives específiques o que es troba en situacions singulars.

Un PI és un document de treball on es descriu el pla d'estudis o suports que requereix un alumne, tenint en compte els seus punts forts i les seves necessitats per aprendre i mostrar-ne l'aprenentatge; i les adaptacions personalitzades necessàries per ajudar a l'estudiant a construir els seus aprenentatges.

Com a criteri general, la persona, tutora serà designada com a coordinadora del pla, del seu seguiment i de la seva aplicació; aquesta persona haurà de vetllar perquè tot l'equip del PI participi en la seva concreció, el conegui i l'apliqui. Serà, així mateix, la principal interlocutora amb la família, que alhora aportarà el punt de vista de la família sobre les necessitats de l'infant. Aquesta serà escoltada i rebrà una còpia del pla elaborat al començament de curs, si la família ho demanda.

El PI es fa habitualment per a un curs escolar, al llarg del qual es va adaptant o modificant segons el progrés i les necessitats de l'alumne.

El PI es pot finalitzar en qualsevol moment i abans del temps inicialment previst, a proposta del tutor/a de l'alumne. També es pot finalitzar en demanda dels pares, mares o tutors legals que ho sol·licitaran al director/a del centre.

A l'històric acadèmic de l'alumne (educació infantil, primària, secundària i batxillerat) s'hi farà constar si l'alumne ha seguit un PI. Aquest fet és important, ja que un dels problemes de les famílies de nens dislèxics és que, curs rere curs, han d'explicar i "convèncer" cada tutor/a o professor/a que l'alumne/a és dislèxic i que cal adaptar les metodologies docents i l'avaluació.

Les adaptacions que es facin a l'alumne/a dislèxic han de ser un "dret" del nen/a (passant a l'expedient) i no un "favor" que li fa el mestre/a: són una necessitat i no un privilegi.

5. Pautes i estratègies per optimitzar el procés d'aprenentatge: PRODISLEXS

5.1. Pautes generals³

1. Fer saber a l'alumne que tot l'equip docent coneix el seu problema, s'hi interessa i que es posarà en marxa un pla d'actuació conjunt i coordinat per afavorir el procés d'aprenentatge.

2. Donar a conèixer el trastorn a la resta de companys d'aula mitjançant diferents activitats:

- Es formen diferents grups i se'ls proporciona un llistat de personatges coneguts (Einstein, Tom Cruise, Michael Jordan, Bill Gates...). Cada equip tria un personatge i fa un treball de recerca de dades bibliogràfiques. Finalment, aquests treballs es posen en comú i s'explica que el motiu d'aquesta iniciativa és donar a conèixer personatges rellevants amb dislèxia. Aquest descobriment donarà peu a un debat per poder conèixer i respectar aquest tipus de trastorn. També serà molt positiu per a l'alumne amb dislèxia conèixer personatges de gran prestigi amb la mateixa problemàtica.
- Convidar un expert en la matèria per fer una conferència.
- Presentació d'un mural informatiu sobre el trastorn elaborat pel mateix alumne.
- Fer vivenciar les dificultats d'aprenentatge que presenten: d'escriptura, mitjançant dictat amb la mà contrària; de lectura, mitjançant la presentació de paraules on format i contingut no coincideix (groc, verd i blau...) anomenant el color; i d'expressió oral, mitjançant un discurs eliminant paraules que continguin un so determinat.

3. Reforçar les àrees o habilitats en les quals l'alumnat amb dislèxia se senti còmode i potenciar-les al màxim. Buscar un esport o una activitat extraescolar en què destaquí o no tingui dificultats.

---

³ <https://www.disfam.org/wp-content/uploads/2018/05/Protocolo-Dislexia-Bachillerato.pdf>

4. Donar una sola instrucció, ja que és molt més efectiu anar donant una ordre després d'una altra.

5. Adequar la quantitat i el grau de dificultat dels deures.

6. Evitar que l'alumne copiï enunciats o informació escrita (pissarra, llibre de text, etc.) així com preguntes dictades.

7. Buscar reforços visuals o auditius per treballar els continguts de les diferents matèries (presentacions amb programes informàtics tipus PowerPoint, mapes conceptuals/mentals, documentals, pel·lícules, etc.).

8. Permetre que elaboreu els vostres apunts utilitzant programes informàtics dissenyats per desenvolupar mapes conceptuals i esquemes (per exemple, PowerPoint).

9. Afavorir un aprenentatge significatiu i vivencial a través de projectes, sortides culturals, projecció de pel·lícules, excursions, etc.

10. Confeccionar un horari visual, associant cada matèria, amb una imatge o color, per cada àrea o àmbit.

11. Com a recurs didàctic dins de l'aula és aconsellable fer servir esquemes i reforços visuals o auditius (esquemes de claus, mapes conceptuals, resums amb suport visual, murals interactius, documentals, cintes de vídeo, programes informàtics, CD, utilització d'enciclopèdies o diccionaris visuals, CD-ROM, presentació de les explicacions a PowerPoint o similar, etc.).

12. Permetre l'ús de l'ordinador com a eina fonamental en el seu procés d'aprenentatge.

13. Poder gravar en àudio les explicacions de classe com a material de reforç i estudi.

14. Permetre l'ús d'eines compensatòries (calculadora, fórmules...), així com material manipulatiu per treballar conceptes matemàtics, tant a classe com a les proves d'avaluació.

15. Acompanyar el procés d'aprenentatge de logicomatemàtica amb jocs de rol de situacions quotidianes per afavorir la integració d'aquests conceptes, amb jocs de rol de situacions quotidianes.

16. Davant de dificultats d'atenció o d'organització personal tenir a la vista autoinstruccions d'organització personal (organització del pupitre, preparació de la motxilla, etc.).

17. Treballar amb agenda o gravadora perquè pugui registrar les dates de controls/proves d'avaluació, presentació de treballs i els deures.

18. Coordinació del professorat en l'adequació del volum de deures registrant-los en un lloc comú.

19. Tenir un calendari a l'aula amb les dates de proves d'avaluació i de lliurament de projectes o treballs, afavorint que els mateixos es trobin espaiats en el temps.

20. Folrar els llibres i quaderns associant un color per a cada matèria, mantenint el mateix codi de colors que a l'horari.

21. Tenir exposats a l'aula murals interactius i reforços visuals per afavorir els aprenentatges, així com materials elaborats per ells relacionats amb els seus interessos i motivacions.

22. A l'aula i a casa tenir a la vista targetes visuals que puguin ajudar a treballar o recordar un concepte.

23. Evitar la còpia innecessària d'informació de llibres de text.

5.2. Pautes específiques per llengua catalana i castellana ⁴

1. Elaborar diccionaris personalitzats d'enriquiment de vocabulari.
2. Utilitzeu diccionaris amb pestanyes laterals amb l'abecedari incorporat.
3. Respectar la voluntat de l'alumnat amb dislèxia a l'hora de llegir a veu alta. Si l'alumne accedeix a llegir, donar-li el text amb antelació.
4. Fomentar la lectura en veu alta per part de l'adult.
5. De vegades trobem alumnes que presenten una disgrafia associada (lletra poc llegible). En aquests casos cal permetre l'ús de l'ordinador com a ferrament compensatòria.

5.3. Llengua estrangera ⁵

1. Cal Assenyalar els objectius mínims de cada tema per a l'aprenentatge del vocabulari i de la gramàtica.
2. Reduir la quantitat de vocabulari que cal aprendre.
3. No corregir les faltes d'ortografia, permetent la transcripció fonètica de les paraules (per exemple: Orange-oranch), prioritzant la integració oral d'aquestes.
4. Permetre tenir a la vista a classe i a les proves d'avaluació les fórmules d'estructuració gramatical de les frases (per exemple: Subjecte+verb+adjectiu+nom).
5. Permetre tenir a la vista a classe i proves d'avaluació els esquemes d'estructuració dels diferents temps verbals (per exemple, futur: Pronom personal+will+infinitiu).

---

⁴ <https://www.disfam.org/wp-content/uploads/2018/05/Protocolo-Dislexia-Bachillerato.pdf>

⁵ <https://www.disfam.org/wp-content/uploads/2018/05/Protocolo-Dislexia-Bachillerato.pdf>

6. Reduir la quantitat de llibres de lectura obligatoris així com adaptar-los al nivell lector.

7. Proporcionar amb antelació el dictat a fer. Realització de dictats preparats.

6. Problemes associats a la dislèxia

Els trastorns de l'aprenentatge sovint no es presenten de manera aïllada. Sovint en un mateix nen o nena es poden trobar dos trastorns o un concret amb algunes manifestacions d'un altre. Per això és molt important diagnosticar i contemplar en el tractament de la dislèxia totes les dificultats presents. Els trastorns associats amb la dislèxia que es poden presentar més sovint són:

6.1. Trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH)

En aquest tipus de trastorns, els nens i nenes no adquireixen la capacitat d'autocontrol pròpia de cada etapa segons l'edat. Es poden presentar totes les característiques de la síndrome en qualsevol dels subtipus (hiperactivitat-impulsivitat, combinat, inatent o dificultats aïllades d'atenció).

6.2. Discalcúlia

Dificultat per aprendre l'aritmètica (dificultat en el concepte de quantitat, manca d'habilitat per comptar, confonen la lectura o escriptura dels números, ús incorrecte dels signes matemàtics, error en els càlculs).

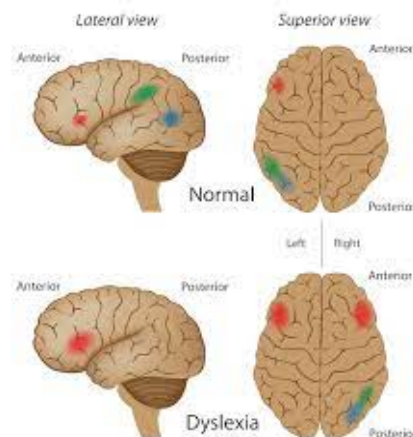
6.3. Trastorn d'aprenentatge no verbal

Afecta la coordinació motriu i la integració de la capacitat visual i espacial. És el menys conegut dels trastorns d'aprenentatge. Es presenten problemes amb la motricitat fina, problemes per retallar, problemes amb el grafisme, habitualment els cauen els objectes de les mans, escampen per terra els papers dels deures o els porten totalment arrugats dins de la carpeta. Pel que fa a la integració de la capacitat visual i espacial, tenen problemes per a l'orientació espacial i per a l'organització de la informació visual, limitacions per reproduir i orientar-se als mapes, els treballs de classe solen estar mal presentats, presenten escassa habilitat pel dibuix, col·locació errònia dels números en les operacions de matemàtiques amb el consegüent resultat incorrecte i dificultats per copiar de la pissarra.

7. Diferències entre un cervell d'una persona dislèxia i una que no

El cervell és per a l'aprenentatge allò que els pulmons per respirar. Conèixer les bases cerebrals de les diferents dificultats per a l'aprenentatge és fonamental per ajudar a infants amb trastorns de l'aprenentatge. Gràcies a les tècniques d'aprenentatge com la tomografia axial computada (TAC) o la ressonància magnètica (RM) es va començar a fer treballs per observar diferències en el cervell d'una persona dislèxia i una no dislèxia.

Posteriorment, amb les tècniques de neuroimatge funcional (PET, RMF i MEG) que permeten estudiar el cervell mentre es realitza una funció cognitiva determinada, els treballs de Sally i Kenneth Shaywitz, autors de referència internacional en el camp de la dislèxia, van demostrar que, durant l'activitat lectora, el funcionament del cervell és diferent entre els dislèxics i els no dislèxics. Quan llegeix una persona que no és dislèxia, s'activen parts de l'hemisferi esquerre del cervell; en canvi, la part esquerra del cervell d'una persona dislèxia no presenta tanta activitat quan llegeix, i, per compensar, s'activen parts de l'hemisferi dret que no es fan servir en condicions normals de lectura.

Figura 13: La dislèxia, estratègies compensatòries, "Cervell de una persona amb dislèxia vs sense dislèxia", Mar Tobella Pérez.

8. Part pràctica

Els objectius de la meua part pràctica són donar una resposta a la meua pregunta d'investigació. Per això duré a terme diferents entrevistes a professionals sobre el tema per saber la seua opinió sobre la informació que es té sobre la dislèxia, tant en l'entorn familiar com entre el professorat. En forma d'enquesta, preguntaré directament a ells què és el que saben de la dislèxia. Amb les seues respostes podré donar contesta a la meua pregunta i demostrar que encara falta molta informació sobre la dislèxia en tots els entorns.

Per a millorar la difusió de la dislèxia, duré a terme dues activitats. Primer de tot, faré un taller de difusió a una escola de primària, per així ajudar a difondre la dislèxia, mentre que a una escola de secundària, penjaré cartells informatius sobre què és i com has de treballar amb una persona dislèxica.

Amb tot això, dono per acabada la meua part pràctica, on primer de tot he fet una investigació sobre la informació que es té sobre la dislèxia i per acabar he fet difusió d'aquest trastorn.

8.1. Formularis: Què saps de la dislèxia?

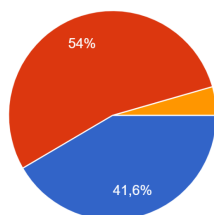
Vaig pensar que seria interessant comparar què és el que saben sobre la dislèxia l'àmbit dels professors i tota l'altra gent que no ho són. Vaig començar la creació de dos formularis, on es pot trobar quasi les mateixes preguntes, únicament adaptades a si eres professorat o no, ja que m'interessava saber diferents coses de cadascun d'ells. Vaig enviar les enquestes, la que anava dirigida a la gent que no eren professors/es. La resposta va ser molt positiva, va contestar molta gent i la vaig poder considerar fiable. En canvi, la que anava dirigida als professors/es, va ser molt més difícil que em contestessin. Vaig enviar-li als meus contactes que són professors per a què l'enviessin als companys de feina. Tot i això, encara no la podia considerar fiable, ja que la majoria de gent que havia contestat eren professors d'infantil o de primària i necessitava més respostes del professorat de secundària. Així que amb l'ajuda de la meua tutora vaig aconseguir més respostes dels professors/es, tant de secundària com de batxillerat.

- Què saps de la dislèxia? (per a tothom)

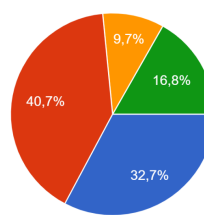
Entre la gent que m'ha contestat, estan molt igualats el sexe femení i el sexe masculí. La gran part de la gent que m'ha contestat són gent entre 15 i 18 anys, encara que tinc respostes de totes les edats possibles.

Sexe
113 respostes

● Masculí
● Femení
● Prefereixo no dir-ho

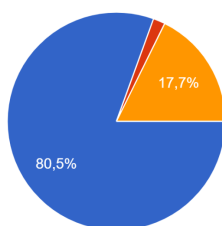
Quina edat tens?
113 respostes

● 0 a 14 anys
● 15 a 18 anys
● 19 a 30 anys
● Més de 30 anys

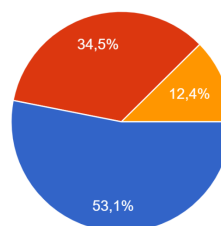
Només un 1% de les persones que m'han contestat no han sentit parlar mai de la dislèxia, la gent restant tota ha sentit parlar alguna vegada de la dislèxia. Un 65% saben que és la dislèxia, mentre que un 34% no saben que és la dislèxia.

Has sentit parlar de la dislèxia?
113 respostes

● Si
● No
● Si

Em sabries explicar que és la dislèxia?
113 respostes

● Si
● No
● Si

A l'hora d'explicar què és la dislèxia, la majoria de les persones ho associen amb la lectura i la mala comprensió, així que quan m'han d'explicar què és la dislèxia molt d'ells em diuen que és quan tens un problema per llegir i entendre el que has escrit.

Si has dit que sí, em podries explicar que és

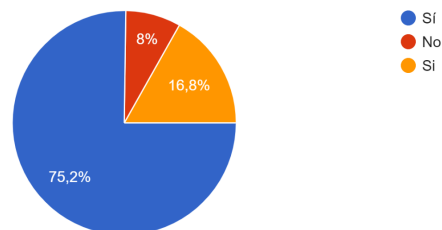
77 respostes

Es una persona que no té tanta facilitat per llegir o per escriure com la resta de persones, crec
Es una dificultat a l'ora de escriure i llegir
Quan a una persona li costa llegir o formar paraules pq li canvia l'ordre a les lletres de la paraula o confundeix paraules.
La confusió de lletres al llegir i escriure
quan alguna persona te dificultat amb les lletres a l'hora de llegir o parlar i de vegades les confon.

La majoria d'ells han conegut o coneixen algú amb dislèxia, només un 8% afirma el contrari.

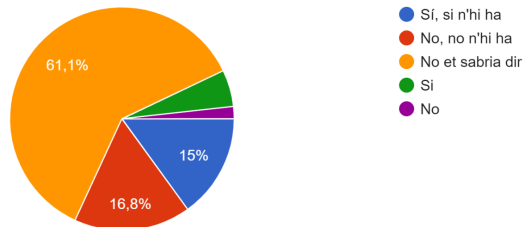
Coneixes algú que tingui dislèxia?

113 respostes

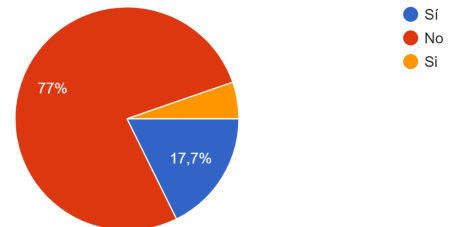

Més de la meitat (64%), no sabrien dir si existeix algun tipus de tractament per aquest trastorn d'aprenentatge. Per aquesta raó un 77% creu que no hi ha suficient informació sobre ella.

Em sabries dir si hi ha algun tractament per a la dislèxia?
113 respostes

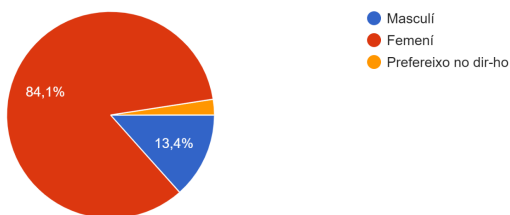
Creus que hi ha suficient informació sobre que és la dislèxia?
113 respostes

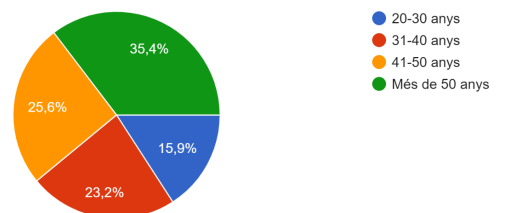
- Què saps de la dislèxia? (Professorat)

La gran majoria de respostes que he rebut a l'enquesta dirigida als professors, són del sexe femení, amb les edats, he tingut molta varietat, a partir dels vint anys que és quan es pot començar a treballar, he tingut respostes de totes les edats, encara que la que sobresalta per sobre les altres són les persones que tenen més de 50.

Sexe
82 respostes

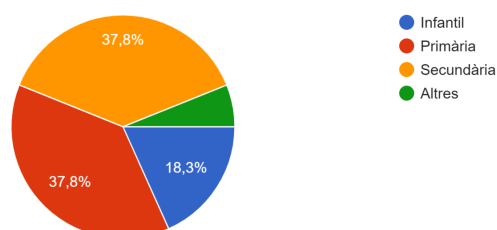

Quina edat tens?
82 respostes

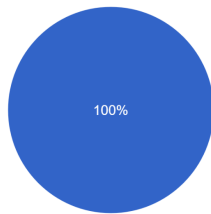
D'on he aconseguit més respostes és dels professors de secundària, encara que està molt igualat amb els altres.

Ets professor/a de?
82 respostes

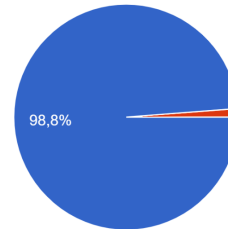
Totes les persones que han contestat el qüestionari saben què és la dislèxia, i només un 1% no em sabia explicar-la.

Saps que és la dislèxia?
82 respostes

Em sabries explicar què és la dislèxia?
82 respostes

● Sí
● No

● Sí
● No

A l'hora d'explicar què és la dislèxia, han utilitzat un llenguatge molt tècnic la majoria d'ells, utilitzant quasi tots el tecnicisme "trastorn d'aprenentatge", però en el que coincideixen tots és en què és un problema a l'hora d'escriure i llegir.

Si has dit que sí, em podries explicar què és

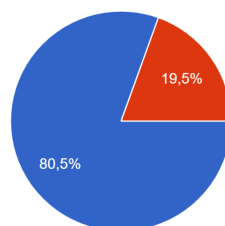
81 respostes

La dislèxia és un trastorn de l'aprenentatge que consisteix en la dificultat de llegir a causa d'inconvenients per identificar els sons de la parla i aprendre a relacionar-los amb les lletres i les paraules (descodificació). La dislèxia, és una conseqüència de diferències individuals a les àrees del cervell que processen el llenguatge.

La dislèxia no és deguda a problemes intel·lectuals, de l'audició o de la vista. La majoria dels nens amb dislèxia poden tenir un bon resultat a l'escola amb un programa de tutories o d'educació especialitzada. El suport emocional també hi juga un paper important.

Un 80% dels professors que m'han contestat han tingut algun alumne a l'aula amb dislèxia, el que em demostra que a la majoria de les escoles almenys hi ha un alumne dislèxic o més d'un per cada classe.

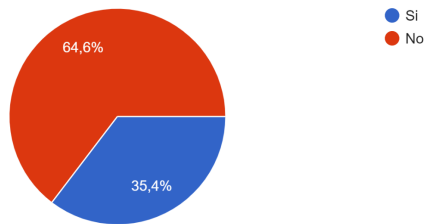
Has tingut algun alumne que tingués dislèxia?
82 respostes

● Sí
● No

Un 60% coincideixen amb el fet que no hi ha suficient informació sobre el trastorn i que quan han de buscar informació sobre el tema, han de recórrer a diferents mètodes o preguntar a la persona especialitzada al centre en Psicopedagogia. Però per desgràcia no a tots el centre existeix aquesta persona especialitzada, així que molt d'ells recorren a internet.

Creus que hi ha suficient informació sobre la dislèxia dintre de l'equip docent?
82 respostes

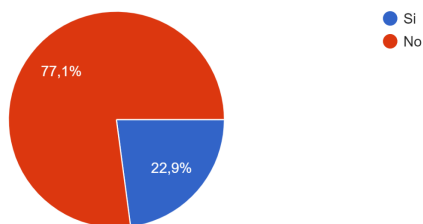

A què o a qui recorres quan vols buscar informació sobre la dislèxia?
78 respostes

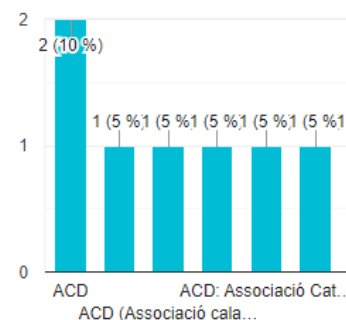

Hi ha moltes associacions de la dislèxia que ofereixen informació i fan xerrades per tal de difondre la dislèxia, vaig pensar que seria interessant veure quants dels docents saben de l'existència d'aquestes associacions, només un 77% em sabrien dir el nom d'una associació, la més nomenada va ser l'ACD (Associació Catalana de Dislèxia).

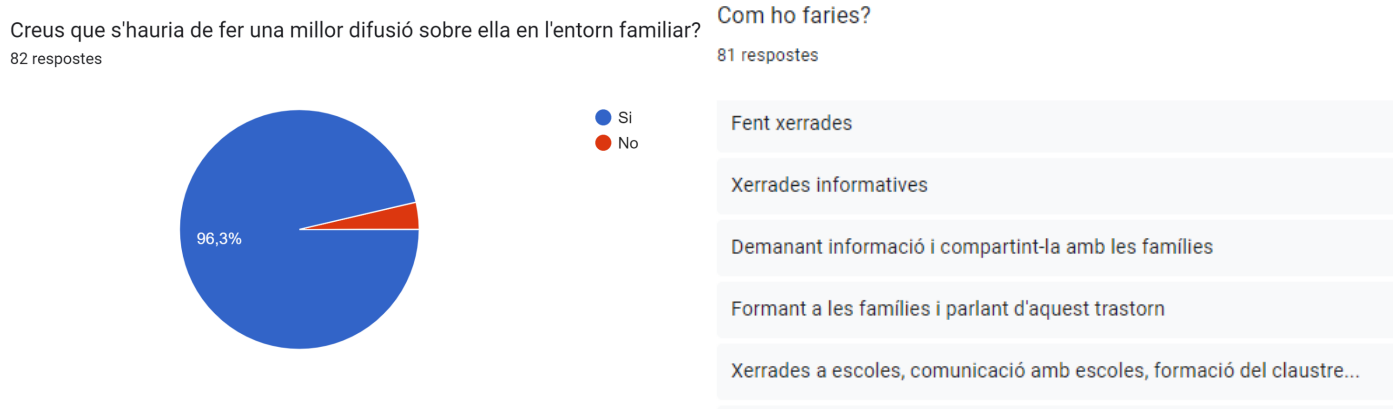
Em sabries dir alguna associació de dislèxia?
83 respostes

Quina?
20 respostes

El professorat és un dels encarregats de fer saber a la família què és la dislèxia, així que els hi vaig preguntar si creuen que s'hauria de fer una millor difusió a l'entorn familiar. Només un 3% em va dir que no, mentre que la resta va creure necessari que es fes, mitjançant xerrades, formacions, tutories professor familiar...

- Conclusions:

Amb aquest formulari, he pogut veure que falta molta informació sobre la dislèxia tant en l'entorn familiar com entre l'equip docent. Òbviament, els professors/es tenen molta més informació sobre la dislèxia que les famílies, això no treu el fet que ells mateixos creuen que haurien de tenir-ne més. Al cap i a la fi, són les persones encarregades de tractar amb els nens dia a dia i haurien de saber com fer-ho, per tal d'ajudar a millorar el seu aprenentatge.

Després d'analitzar els enquestats, m'he adonat que les famílies són els que menys informats estan. Crec que una de les maneres perquè això canvi, és donant visualització d'aquest trastorn i tot el què comporta tenir-lo, mitjançant xerrades, formacions, tutories amb professors... Però per això també s'ha de tenir un mínim d'interès a conèixer el trastorn.

8.2. Luz Rello “Change dyslexia”

Vaig contactar amb Change dyslexia, via correu electrònic, preguntant si seria possible que em concedissin una entrevista. Van trigar unes setmanes a contestar. Quan van contestar, ho van fer amb una explicació de qui eren i que feien, de què tractava la seva aplicació i cap a qui anava dirigit, tot això acompanyat d'enllaços a la seva pàgina web on parlava de la seva aplicació Dyetective i informació que creien que em serviria per al treball. Així doncs, de la seva resposta és d'on he extret la major part de la informació que he fet servir per a fer el meu treball de Recerca.

Luz Rello Sánchez és una investigadora al camp de la tecnologia i la lingüística computacional. S'especialitza en l'estudi de la dislèxia i en el desenvolupament d'eines tecnològiques per ajudar les persones amb dislèxia a millorar les habilitats de lectura i escriptura. El seu treball se centra en la creació de tècniques de processament del llenguatge natural i aprenentatge automàtic per crear programes i aplicacions que ajudin els dislèxics a superar els desafiaments en la lectura i l'escriptura.

Figura 14: Mujeres con ciència, l'11 d'agost, 2017 “Luz Rello”, Julio Gonzalo.

Change Dyslexia és una organització reconeguda a escala internacional que ha desenvolupat solucions recolzades per la ciència i múltiples reconeguts premis per a abordar el desafiament de la dislèxia. Un dels seus principals productes és el programa “Dyetective”, una eina tecnològica dissenyada per a la detecció i tractament d'aquesta malaltia psicològica.

Dyetective és un joc d'ordinador que millora els símptomes de la dislèxia, de manera divertida i sense necessitat de supervisió. Tot i que el disseny està pensat per a nens/es, els exercicis són vàlids fins i tot per a adults, ja que es van personalitzant segons les respostes. Dyetective és multidispositiu i multiplataforma. Pots utilitzar-lo via web i també descarregant l'aplicació Dyetective per a tauletes i smartphones, a Android i iOS.

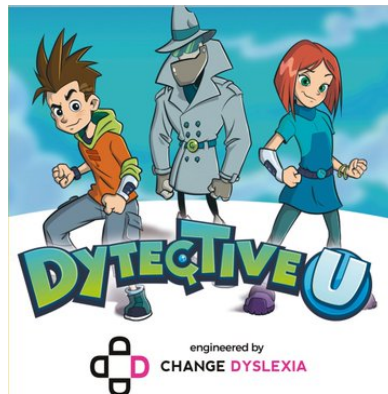

Figura 15: Colegio Mèndez Pidal, "Dyetective", autor anònim

Aquest és el correu que em van enviar desde change dislèxia.

"En Change Dyslexia ofrecemos una solución científica, social y avalada por múltiples premios internacionales para la detección y el tratamiento de la dislexia, integrada en el programa [Dyetective](#).

***Dyetective** es un juego de ordenador que mejora los síntomas de la dislexia, de manera divertida y sin necesidad de supervisión. Aunque el diseño está pensado para niños, los **ejercicios son válidos incluso para adultos**, pues se van personalizando según las respuestas. Dyetective es multidispositivo y multiplataforma. Puedes utilizarlo vía web y también descargando la aplicación Dyetective para tabletas y smartphones, en [Android](#) e [iOS](#).*

*Dyetective integra más de **42.000 ejercicios validados científicamente** que entrenan **24 habilidades cognitivas**, dirigidas tanto a debilidades como a fortalezas, puedes ver más detalles en la imagen que adjunto.*

En las siguientes noticias, el equipo de Change Dyslexia y la consulta de logopedia Aprendo a Hablar, te explica con detalle cómo funciona Dyetective:

- [Presentación de Dydetective en TVE.](#)
- [Dydetective en la consulta de logopedia Aprendo a Hablar.](#)

*Dydetective incluye una **prueba de cribado gratuita**, que indica el riesgo de tener dislexia en cuestión de minutos. Esta prueba de cribado ya **ha sido utilizada por más de 320.000 personas** en todo el mundo.*

*Para acceder a Dydetective, sólo tienes que registrarte en <https://www.changedyslexia.org/> y podrás disfrutar de **7 días de prueba gratis**.*

*Para luchar contra las barreras socioeconómicas, hemos desarrollado un **programa de becas** orientado a las familias más desfavorecidas.”*

En el correu em van facilitar l'informació que necessitava per a redactar en què consistia la seva aplicació. També em van enviar enllaços d'on podia extreure informació que ells van pensar que seria important o que em podria servir per a fer el meu treball. Alguns dels enllaços que em van enviar són, [El cerebro de las personas con dislexia.](#) [Las fortalezas de las personas con dislexia,](#) amb ells, he pogut tant fer la meva part teòrica, com per a fer un pòster informatiu.

8.3. Entrevista presidenta AFDACAT

Vaig investigar sobre diverses associacions de la dislèxia les quals em podrien concedir una entrevista. Vaig veure que a Cornellà de Llobregat hi havia una associació que es diu AFDACAT (Associació de Famílies amb Dificultats d'Aprenentatge a Catalunya), que són un grup de pares i mares de Cornellà de Llobregat que neix per donar resposta als trastorns d'aprenentatge, amb l'objectiu de sensibilitzar i visibilitzar la societat davant la necessitat que aquesta detecció ràpida sigui real i efectiva.

Vaig fer per coincidir amb ells durant el dia 21 d'octubre, ja que estarien fent unes jornades sobre la dislèxia a qui a Cornellà. Vaig pensar que seria bona idea contactar amb algun dels especialistes que parlarien a les jornades i que em poguessin concedir una entrevista. Al contactar amb una de les especialistes, em va derivar a l'Àngeles García la presidenta d'AFDA. Vaig contactar amb ella via correu electrònic, i l'entrevista també va ser per aquest mitjà.

Figura 16: AFDA, "Ángeles García", autor anònim

Aquesta van ser les respostes que em va donar a les meves preguntes:

- Qui sou i què feu?

AFDA Catalunya és una associació de famílies formada per pares, mares, joves i adults amb Trastorns d'aprenentatge on la Dislèxia és un dels trastorns més habitual dins de les famílies.

Treballem en conjunt per sensibilitzar, visualitzar i conscienciar a la societat en general la normalització d'aquest trastorn i d'altres per tal de detectar-lo de forma primerenca i poder actuar amb els recursos necessaris que cada persona requereixi.

- Quina creus que seria la millor manera de difondre informació sobre la dislèxia?

Mitjançant trobades, jornades, taller i la seva difusió a les xarxes socials i a la comunitat educativa, familiar i sanitària es pot fer una difusió acurada de la Dislèxia. Celebrem el Dia Internacional de la Dislèxia el dia 8 d'octubre amb diferents actes e il·luminacions de façanes de diferents edificis.

- Creus què és important la difusió de la dislèxia per tal de millorar l'acollida i l'aprenentatge amb dislèxia?

És molt important. Aquest trastorn de l'aprenentatge compta amb un 10% en la població educativa i gairebé passa desapercebut a l'aula en les seves primeres manifestacions. Els signes poden donar lloc a altres etiquetes com nen/a desinteressat, nens "vagos" que no volen treballar, despistats i, fins i tot, immadurs. S'ha d'anar amb cura, amb totes aquestes

etiquetes perquè emocionalment poden afectar molt a l'estat i autoestima del nen o nena en edat escolar.

- Creus que s'està avançant en la difusió de la dislèxia en els centres escolars?

S'està avançant però molt a poc a poc. Els docents no tenen els recursos necessaris i seria important fer una normalització a l'aula per avançar en la difusió entre els alumnes. També posar en comú amb altres professionals docents els casos que s'hi troben, com ho aborden i com poden ajudar quan es detecta un cas de Dislèxia.

- Quines mancances hi veus?

Els centres educatius, tot i tenir una base els docents a les seves pròpies carreres, mínima, per això, no disposen dels recursos necessaris per arribar a tot l'alumnat amb aquest trastorns i què a més, també pot anar la dislèxia en comorbiditat amb altres com el TDAH o el TEA o TDL que requereixen de docents amb una especialització educativa com Audició i llenguatge o l'acompanyament de la SIEI en alguns casos.

Aquests professionals no es troben en tots els centres educatius i la ràtio de nens detectats cada vegada és més alta i no pot cobrir al 100% l'acompanyament a l'alumnat.

- Què s'hauria de fer per millorar aquesta situació?

S'hauria d'ampliar la formació en trastorns d'aprenentatge a la pròpia carrera de magisteri si és possible i fer formacions específiques anuals de reciclatge en quant a la Dislèxia i altres trastorns d'aprenentatge, com abordar-la, com aplicar les mesures i suports metodològics, en quins casos son necessaris o no. Posar-se en el lloc de l'alumne, normalitzar a l'aula la seva situació i evitar així els malentesos amb altres alumnes fomentant la participació i la inclusió de l'alumnat amb dificultats d'aprenentatge.

Les conclusions que he extret de l'entrevista de l'Àngeles són que a l'àmbit escolar no hi ha la suficient informació sobre la dislèxia ni com s'ha d'actuar amb ella, tant per la part del professorat per part de l'alumnat, ni de les famílies.

S'ha millorat la difusió en aquests darrers anys, però encara queda molt per a fer. Ella creu que la millor manera de fer-ho és a través de trobades, jornades informatives, tallers de difusió i visualitzant el dia 8 d'octubre, el dia internacional de la dislèxia, perquè d'aquesta manera tant les famílies, com els i les alumnes i els i les professors i professores, s'informin i es familiaritzin més amb el tema.

En l'àmbit del professorat, creu que a la carrera universitària s'hi hauria de parlar i formar sobre aquest tema, ja que, no totes les escoles tenen algú especialitzat amb trastorn d'aprenentatge. Això ajudaria a l'hora de tenir un alumne/a amb dislèxia, i saber com reaccionar i què fer. Entre el professorat, posar en comú entre ells i elles, i compartir les experiències tingudes amb la finalitat d'ajudar als altres per si en algun moment passen pel mateix.

8.4. Entrevista psicòloga centre educatiu

Vaig trobar interessant la idea de fer una entrevista a la Psicòloga del centre per veure quina era la seva opinió sobre el tema, ja que ella està més en contacte tant amb el professorat, com amb els i les alumnes.

Vaig contactar amb ella via correu electrònic per a concretar una cita, al que va contestar que a causa de tenir horaris incompatibles, seria millor que li enviés per correu i ella s'encarregaria de contestar-me. Vaig enviar-li 5 preguntes molt breus sobre la informació i el coneixement que tenien els i les alumnes i el professorat.

Entrevista:

- **Qui ets i què fas?**

Soc la Luci Uclés i soc una de les orientadores d'un institut de Cornellà de Llobregat.

- **Creus que al centre els alumnes saben prou sobre la dislèxia?**

Jo crec que els alumnes que la pateixen pot ser que sí, però la resta no ho crec, encara que no ho puc afirmar amb seguretat.

- **El professorat, tenen la suficient informació per a saber actuar en cas de tenir un alumne amb dislèxia?**

Jo crec que sí, a nivell de coneixements de classe, però pot ser que no coneguin que també afecta: al control del temps, la coordinació motriu i l'orientació.

- **En cas que sigui que no, com creus que els professors podrien estar més informats?**

Donant xerrades amb pautes.

- **En l'àmbit de l'estudiant, he vist que al centre hi ha cartells penjats de com treballar amb persones que tenen deficiència auditiva, creus que seria bona idea fer un cartell similar, però per com treballar amb gent que té dislèxia? Per què?**

Seria interessant perquè així veuríem a tot el que afecta:

- Lectura
- Escriptura i ortografia
- Matemàtiques
- Els costa controlar el temps
- Coordinació motriu
- Orientació

Les conclusions que he pogut extreure sobre l'entrevista a la Luci són que els professors i professores tenen la suficient informació sobre el què és la dislèxia si els condiciona a l'hora de donar classe, però no saben més enllà els problemes que tenen fora de classe i com afecta als infants. Ella creu que això es podria canviar fent xerrades informatives.

Per la part que els hi toca als alumnes, creu que els alumnes que tenen dislèxia, sí que saben el què cal saber sobre ella, perquè al final els hi afecta diàriament, però, en canvi, la gent no dislèxica creu que tinguin prou coneixement sobre el trastorn. Per a millorar això, vaig proposar-li la creació d'un pòster on es pogués veure com treballar amb una persona que té dislèxia. Per tal de fer el treball en equip més fàcil per a tots. Ella va considerar que era una idea molt interessant que podria ajudar els alumnes a conviure.

8.5. Taller difusió l'aula

El dia 26 de maig de 2023, vaig anar a l'escola Els Pins per a fer un taller amb la finalitat de difondre la dislèxia. Els objectius que volia aconseguir amb aquest taller eren, informar els nens i nenes del què era la dislèxia, poder mostrar quines són les dificultats d'una persona amb dislèxia i com l'afecta en l'àmbit escolar. Per acabar d'informar sobre el tema, quin és el procés que ha de seguir una persona quan creu que té dislèxia i com ho detecten.

Fitxa tècnica del centre:

Nom de la institució: Escola pública, Els Pins de Cornellà de Llobregat

Adreça: Carrer de Pius XIIè, 17, 19, 08940 Cornellà de Llobregat, Barcelona

Telèfon: [933 77 42 93](tel:933774293)

Persona de contacte: Director: Joaquim González. Tutora: Aida Vázquez

Curs al qual se li ha fet la visita: 5è de primària A

Data de visita: 26-05-2023

Desenvolupament de l'activitat:

Vaig contactar amb el director de l'escola Els Pins, mitjançant el correu electrònic.

Al correu, em vaig presentar, vaig explicar quina era la idea del que volia fer, com ho volia fer i per què, i vaig acabar preguntant si seria possible realitzar-la.

Vaig pensar amb ells, ja que vaig estar fent unes pràctiques aquella mateixa escola a 5è A. A més a més la meva tieta treballa a l'escola com a tutora de 5è B i seria molt més fàcil contactar amb ell.

Quan em va contestar, em van citar una tarda per a anar a parlar amb ell. Una vegada allà vam acordar que seria el què faria, el dia que ho faria (sempre comentant-ho amb la tutora primer) i de quina manera ho faria.

A l'hora de planificar el taller, em vaig basar en els ítems que em van dir des de l'escola, i amb els consells de la meva tutora vaig començar a crear la presentació, que dies després els hi faria als nens/es, tenint en compte tot el què volia explicar.

Amb la presentació, com a suport visual perquè ho entenguessin millor, vaig buscar la millor forma d'explicar a nens/es de 5è, què és la dislèxia, que hi ha tres tipus diferents i que afecten diferents vies. Ensenyar'ls-hi una llista amb característiques que tenen la gent amb dislèxia que fan que t'adonis que ets dislèxic. Una vegada ja t'has adonat que potser tens dislèxia, quin és el procediment que has de seguir per detectar-la, dintre de la detecció, com són les proves que et fan, quin és el tractament que es segueix, què és i perquè serveix el pla individualitzat.

A més a més, com una part més pràctica i millor per entendre com es tracta la dislèxia, vaig fer una recerca de dues fitxes que els psicòlegs els hi donen als nens i nenes una vegada diagnosticada la dislèxia, per poder ajudar-los a millorar a poc a poc.

En aquestes fitxes es poden trobar dos exercicis molt senzills.

En la primera es pot veure una graella amb diferents lletres a cada cel·la, les lletres que surten són, la "p", "q", "b", "d". L'activitat consisteix a pintar cada lletra amb el color que li han associat. La complicació està en que en estar totes juntes es poden confondre entre elles. Aquesta activitat ajuda a treballar la diferenciació de les lletres.

A la segona fitxa podem veure vuit imatges amb tres opcions d'escriptura al seu costat, només una correctament escrita. L'activitat consisteix a indicar quines de les tres opcions és la que està ben escrita. La seva dificultat és que les paraules estan

quasi iguals escrites, però només canviant petites lletres. Això ajuda una persona dislèxica a fixar-se molt més en la manera que està escrita la paraula i no cometre tantes faltes d'ortografia.

Decideixo fer-ho d'aquesta manera perquè, el que vull aconseguir és, que els infants arribin a casa seva i siguin capaços d'explicar a qualsevol persona què és la dislèxia, com es tracta... bàsicament la difusió d'ella.

[Presentació](#) [Fitxa 1](#) [Fitxa 2](#)

En arribar a l'escola a les 15h, entro a la classe amb totes les coses preparada per començar el taller. Poso la presentació a la pissarra digital i començo a presentar-me.

Expliquem què és el que vinc a fer i quina serà la dinàmica de la classe. Si tenen algun dubte han d' aixecar la mà i quan acabi de parlar els atendre.

Figura 17: 26 de maig, 2023, "Taller a l'aula".

Una vegada dit això procedeixo amb la presentació. En ella explico les coses bàsiques de la dislèxia, com has d'actuar quan la tens, o quan la té algun familiar/amic.

Una vegada acabada la presentació i després de respondre les seves preguntes, procedeixo a ensenyar quines serien les fitxes que han de fer, de manera individual, per acabar de tancar el taller. Els explico que hi ha dues fitxes, en què consisteixen i com ho han de fer. Primer els hi reparteixo una, els hi deixo un temps per fer-la i als pocs minuts la corregim en veu alta. Després els reparteixo la segona, i fem el mateix.

Una vegada acabat el taller, comentem que els hi ha semblat les fitxes, si els hi han resultat fàcils o difícils i perquè creuen que aquestes fitxes ajuden a una persona

amb dislèxia a millorar la seva escriptura. Al final arribem a una conclusió tot junts sobre taller.

La meva valoració és que ha estat una experiència molt divertida i enriquidora, ja que he pogut veure com els nens/es aprenien i atendien a un tema del que potser no en tenien molta informació però els hi interessava molt.

He après a tractar amb nens/es, com comunicar-me amb ells, com fer arribar informació complicada a nens de deu anys, cosa que és molt útil pel meu futur.

Ha estat un taller molt participatiu, els nens/es tenien molts dubtes, senyal que estaven interessats. Jo contestava o he intentat contestar a tots ells de la manera que més bé ho sé fer i després comentaven entre ells totes les coses que jo anava explicant.

També m'interessava saber si el taller havia tingut un impacte en quant a sensibilització sobre el tema de la dislèxia entre els alumnes. Així que els hi vaig preguntar. Els nens em van dir que el taller els havia encantat, els hi ha semblat molt entretingut i molt útil per al futur.

A l'hora de fer les fitxes, als nens/es els hi va semblar molt interessant, van estar comentant entre ells quines eren les respostes correctes, perquè era aquelles i no d'altres i de quina manera ho havien fet ells. Quan vam corregir les activitats, tots estaven impacients, tots ells i elles volien corregir en veu alta per saber si estava bé o no el que havien escrit, i quan s'equivocaven, s'interessaven per saber perquè no era de la manera que ho havien fet.

En definitiva, jo crec que vaig aconseguir l'objectiu que volia: informar sobre què és la dislèxia i tot el que estigui relacionat amb ella. Crec que fent campanyes informatives i de sensibilització, es podrien evitar que es tinguin idees preconcebudes del què realment és la dislèxia.

8.5. Com treballar amb una persona amb dislèxia

A conseqüència de l'entrevista a la Psicòloga del centre Luci Uclés, on li preguntava si seria interessant fer un pòster on expliqués com poder treballar en equip amb una persona amb dislèxia, vaig pensar que seria bona idea portar a terme la proposta.

La meva idea principal d'aquest pòster, era aconseguir difondre informació sobre la dislèxia, però des del costat pràctic, explicant com es pot treballar amb una persona amb aquest trastorn. Per a poder aconseguir el meu objectiu, havia de trobar la manera més eficient perquè el missatge arribés als alumnes. Vaig pensar que el millor que podia fer era imprimir diverses vegades el pòster i penjar-lo per l'institut. D'aquesta manera la gent el tindria a la vista i podria llegir-lo quan volgués.

Una vegada pensat els objectius, vaig començar amb la creació del pòster. Primer de tot vaig triar un disseny molt colorit i visual, perquè crides l'atenció de tothom, a continuació vaig escriure una petita definició del que és la dislèxia, per si alguna persona no sap el què és, poder llegir-ho.

Vaig posar sis coses que s'han de tenir en compte per a treballar amb algú amb dislèxia. Tots aquests ítems, els vaig extreure de pàgines web oficials, i jo ho vaig redactar perquè quadres amb el què volia dir. Aquests ítems són:

- Estudiar amb suports visuals, esquemes, resums
- Deixa que utilitzi la seva creativitat, és la seva fortalesa
- Que el dislèxic/a faci ús de la seva memòria visual
- Tenir una planificació del que fareu, quan i com ho fareu
- Estar obert a respondre els seus dubtes i donar consells
- Anima al teu company a millorar el seu treball

COM HAS DE TREBALLAR AMB UNA PERSONA AMB DISLÈXIA

LA DISLÈXIA ÉS UN TRASTORN DE L'APRENTATGE QUE CONSISTEIX EN LA DIFICULTAT DE LLEGIR A CAUSA D'INCONVENIENTS PER IDENTIFICAR ELS SONS DE LA PARLA I APRENDRE A RELACIONAR-LOS AMB LES LLETRES I LES PARAULES.

Figura 18: 24 d'octubre, 2023, "Com treballar amb una persona amb dislèxia"

Una vegada feta la creació del pòster, per a poder penjar-lo a l'institut, m'haig de passar amb contacte amb l'equip directiu per demanar permís i poder-lo penjar. Amb la seva contestació, on em donaven el permís per poder penjar el pòster, vaig començar a imprimir diverses còpies i penjar-les a lloc visible, perquè la gent les pogués veure fàcilment.

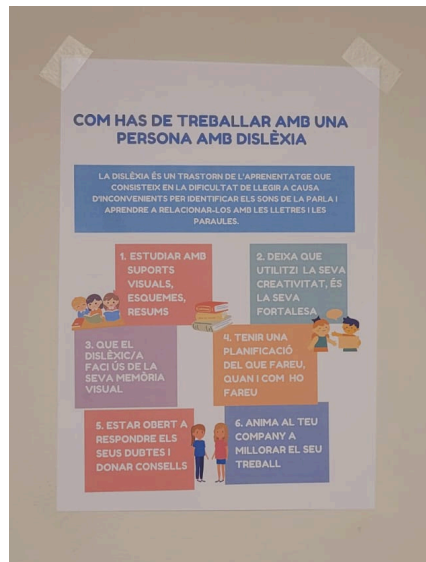

Figura 19: 26 d'octubre, 2023, "Pòster penjat"

9. Conclusions

Les conclusions que puc extreure d'aquest treball són que avui en dia hi ha molta més informació de la que jo em passava sobre la dislèxia, això no significa que n'hi hagi prou.

S'ha de fer un treball de difusió molt gran per assolir el nivell que s'hauria de tenir sobre el trastorn, ja que encara hi ha moltíssima gent que només et sabia dir que la dislèxia "és quan tens problemes per a llegir", i això no és així.

Tant a les famílies com als propis nen i nenes, se'ls hi haurà d'explicar mitjançant l'escola, que la dislèxia va més enllà, i que encara que no hi hagi una cura, no significa que el nen o nena dislèxic s'hagi d'aguantar i seguir com estava fins ara, sinó que s'hauria d'explicar que hi ha un diagnòstic, que fa veure quin grau de dislèxia tens, per a després poder donar-te les ajudes que necessites segons el grau que tinguis. Més tard, s'hauria de fer més visió a la teràpia que hi ha una vegada detectada, ja que és una ajuda que va molt bé i no se sap quasi res sobre ella.

En l'hàbit del professorat, s'hauria de fer una formació prèvia abans de començar a treballar, pel fet que la majoria d'ells es trobaran durant el seu període de treball, amb més d'un dislèxic/a, i així sabran què és el que han de fer. Però això ha de venir estudiat d'abans. En el cas que la gent no ha tingut a aquesta formació, s'hauria de donar més visibilitat a les xerrades o jornades sobre el trastorn i animar al professorat a assistir-hi per enriquir el seu coneixement, ja que, al cap i a la fi, ells són els primers en detectar que alguna cosa no va bé amb l'alumne/a i com a mínim haurien de saber com han d'actuar.

Totes aquestes coses em duen a dir, que s'haurien de fer més jornades, xerrades, formacions... on tothom que es vulgui informar sobre el tema pugui assistir-hi i d'aquesta manera estaríem més a prop de donar-li la veu que es mereix aquest trastorn d'aprenentatge com és la dislèxia.

10. ANNEXOS

- PRODISCAT

Protocolo de observación para detectar síntomas de alerta en el aprendizaje de la lectura y la escritura en la etapa infantil (final de P5)

Nombre del alumno/a ..... Curso escolar .....

Fecha de nacimiento ..... Fecha de valoración .....

ETAPA	ITEMS	SI	NO
FINAL DE P5	1. Tiene antecedentes familiares con dificultades de lectura y escritura		
	2. Tiene dificultades para segmentar correctamente las palabras en sílabas		
	3. Le cuesta clasificar palabras según los sonidos en posición inicial, media y final		
	4. Muestra poca habilidad para localizar sonidos comunes en varias palabras		
	5. Le cuesta componer y descomponer palabras por fonemas o sonidos (máximo cuatro fonemas)		
	6. Tiene dificultades a la hora de añadir o eliminar un sonido de una palabra para conseguir otra		
	7. Articula de forma incorrecta algunos sonidos		
	8. Presenta poca fluidez en el lenguaje espontáneo		
	9. Muestra lentitud para encontrar la palabra que desea utilizar		
	10. Le cuesta seguir tres consignas respetando el orden		
	11. Presenta dificultades de orientación espacial		
	12. Tiene poca habilidad en llamar de forma rápida: colores, nombres de personas, imágenes, objetos ...		
	13. Muestra dificultades en la lectura de los sonidos trabajados		
	14. Demuestra poco dominio de la seriación numérica		
	15. Toma el lápiz de forma incorrecta		
	16. Tiene poco control del trazo		
	17. Tiene dificultades en la coordinación motora		
	18. Le cuesta mantener la atención		
Observaciones:			
<p>INTERPRETACIÓN DE RESULTADOS:</p> <p>- Las respuestas afirmativas en los ítems en negrita son indicadores de alto riesgo y requieren una intervención.</p> <p>- Las respuestas afirmativas en el resto de ítems (que no están en negrita) indican dificultades asociadas que puedan empeorar la sintomatología y que habrá que tener en cuenta en la planificación de las estrategias de intervención.</p>			

Protocolo de observación para detectar indicadores de la dislexia en la etapa de primaria (ciclo inicial 1º y 2º)

Nombre del alumno/a ..... Curso escolar .....

Fecha de nacimiento ..... Fecha de valoración .....

ETAPA	ITEMS	SI	NO
CICLO INICIAL (1º Y 2º)	<i>Aspectos generales</i>		
	1. Tiene antecedentes familiares con dificultades de lectura y escritura		
	2. Presenta una discrepancia entre el rendimiento cognitivo y académico		
	3. Muestra una diferencia entre el esfuerzo y los resultados		
	<i>Aspectos específicos</i>		
	4. Tiene dificultades para acceder al léxico cuando habla		
	5. Le cuesta expresar oralmente las ideas de manera ordenada		
	6. Tiene poca habilidad para sustituir, eliminar o combinar los sonidos de las palabras para formar otras		
	7. Le cuesta hacer la asociación grafema-fonema		
	8. Tiene dificultades para deletrear		
	9. Comete muchos errores en la lectura: omisiones, sustituciones, adiciones, inversiones... (indicador evaluable a 2º)		
	10. Inventa palabras cuando lee (indicador evaluable a 2º)		
	11. Presenta una lectura muy lenta y forzada (indicador evaluable a 2º)		
	12. Le cuesta comprender lo que lee (indicador evaluable a 2º)		
	13. Manifiesta rechazo hacia la lectura y la escritura		
	14. Se cansa excesivamente ante la lectura		
	15. Tiene dificultades en el grafismo		
	16. Hace faltas cuando copia		
	17. Comete muchos errores de ortografía natural respecto al grupo clase)		
	18. Le cuesta seguir un dictado y se pierde (indicador evaluable a 2º)		
	19. Invertir el orden de las cifras en la escritura de cantidades		
	20. Tiene dificultades en la lectura de números		
	21. Se equivoca a menudo en el cálculo mental		
	22. Hace errores en el cálculo escrito		
	23. Presenta dificultades de orientación espacial		
	24. Le cuesta enumerar las secuencias (días de la semana, listas de nombres, ...)		
	25. Muestra poca capacidad de atención		
	26. Se despista y pierde cosas fácilmente		
27. Presenta inseguridad en las tareas escolares			
28. Muestra inestabilidad emocional			
Observaciones			
<p>INTERPRETACIÓN DE RESULTADOS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Las respuestas afirmativas en los ítems en negrita son indicadores de alto riesgo y requieren una intervención. - Las respuestas afirmativas en el resto de ítems (que no están en negrita) indican dificultades asociadas que pueden empeorar la sintomatología y que habrá que tener en cuenta en la planificación de las estrategias de intervención. 			

Protocolo de observación para detectar indicadores de la dislexia en la etapa de primaria (ciclo medio 3º y 4º)

Nombre del alumno/a ..... Curso escolar .....

Fecha de nacimiento ..... Fecha de valoración .....

ETAPA	ITEMS	SI	NO
CICLO MEDIO (3º Y 4º)	<i>Aspectos generales</i>		
	1. Tiene antecedentes familiares con dificultades de lectura y escritura		
	2. Presenta una discrepancia entre el rendimiento cognitivo y académico		
	3. Se da una diferencia significativa entre el trabajo oral y el escrito		
	4. Se observa discrepancia entre la comprensión lectora y la comprensión oral		
	5. Muestra un rendimiento diferente entre las asignaturas de lengua y otras materias del curso		
	6. Se detecta un desfase entre el esfuerzo y los resultados		
	7. Tiene un rendimiento académico fluctuante		
	<i>Aspectos específicos</i>		
	8. Tiene dificultades para acceder al léxico cuando habla		
	9. Le cuesta expresar oralmente las ideas de manera ordenada		
	10. Comete muchos errores en la lectura: omisiones, sustituciones, adiciones, inversiones		
	11. Inventa palabras cuando lee		
	12. Tiene poca fluidez lectora en comparación con el grupo clase		
	13. Cuando lee manifiesta ansiedad y desazón		
	14. Evita tareas en las que tiene que leer y escribir		
	15. Tiene dificultades de comprensión lectora (por dificultades en decodificar)		
	16. Copia con faltas de ortografía		
	17. Cuando escribe hace muchas faltas de ortografía respecto al grupo clase		
	18. Le cuesta seguir el ritmo de un dictado		
	19. Presenta dificultades de grafismo		
	20. Cuando escribe utiliza estructuras muy simples		
	21. Le cuesta expresar por escrito lo que sabe		
	22. Tiene muchas dificultades en la adquisición de lenguas extranjeras		
	23. A menudo se equivoca en el cálculo mental		
	24. Hace errores en las operaciones de cálculo escrito		
	25. Se equivoca en los signos matemáticos		
	26. Tiene dificultades para aprender las horas del reloj		
	27. Le cuesta leer las cantidades		
	28. Le resulta difícil escribir las cantidades		
	29. Tiene dificultades para aprender las tablas de multiplicar		
	30. Presenta bajo rendimiento en la resolución de problemas matemáticos escritos		
	31. Le cuestan las secuencias (meses del año, estaciones, abecedario ...)		
	32. Tiene dificultades de orientación espacial		
	33. Necesita más tiempo para hacer las tareas escolares		
	34. Muestra una baja capacidad de atención y concentración		
	35. Presenta poca autonomía en el trabajo escolar		
	36. Se observa inseguridad ante las tareas escolares		
37. Le cuesta el orden y la organización de sus cosas			
38. Muestra inestabilidad emocional			
Observaciones			
INTERPRETACIÓN DE RESULTADOS:			
- Las respuestas afirmativas en los ítems en negrita son indicadores de alto riesgo y requieren una intervención.			
- Las respuestas afirmativas en el resto de ítems (que no están en negrita) indican dificultades asociadas que pueden empeorar la sintomatología y que habrá que tener en cuenta en la planificación de las estrategias de intervención.			

Protocolo de observación para detectar indicadores de la dislexia en la etapa de primaria (ciclo superior 5º y 6º)

Nombre del alumno/a ..... Curso escolar .....

Fecha de nacimiento ..... Fecha de valoración .....

ETAPA	ITEMS	SI	NO
CICLO SUPERIOR (5º Y 6º)	<i>Aspectos generales</i>		
	1. Tiene antecedentes familiares con dificultades de lectura y escritura		
	2. Presenta una discrepancia entre el rendimiento cognitivo y académico		
	3. Se da una diferencia significativa entre el trabajo oral y el escrito		
	4. Se observa discrepancia entre la comprensión lectora y la comprensión oral		
	5. Muestra un rendimiento diferente entre las asignaturas de lengua y otras materias del curso		
	6. Se detecta un desfase entre el esfuerzo y los resultados		
	7. Tiene un rendimiento académico fluctuante		
	<i>Aspectos específicos</i>		
	8. Tiene dificultades para acceder al léxico cuando habla		
	9. Le cuesta expresar oralmente las ideas de manera ordenada		
	10. Muestra dificultades para sintetizar lo que quiere explicar		
	11. Su lectura es lenta si se compara con el grupo clase		
	12. Comete muchos errores en la lectura: omisiones, sustituciones, fragmentaciones incorrectas, adiciones ...		
	13. Inventa palabras cuando lee		
	14. Tiene dificultades específicas de lectura en palabras desconocidas		
	15. Le cuesta entonar cuando lee. No respeta las pausas		
	16. No tiene interés por la lectura		
	17. Evita leer en voz alta		
	18. Presenta dificultades de comprensión lectora		
	19. Sabe las normas de ortografía pero no las aplica		
	20. Cuando escribe hace muchas faltas de ortografía		
	21. Presenta dificultades de grafismo		
	22. Le cuesta organizar, estructurar y exponer las ideas por escrito		
	23. Tiene muchas dificultades en la adquisición de lenguas extranjeras		
	24. A menudo se equivoca en el cálculo mental		
	25. Comete errores en el cálculo escrito		
	26. Se equivoca en los signos matemáticos		
	27. Le cuesta el cambio de unidades de medida		
	28. Tiene poco dominio de las tablas de multiplicar		
	29. Muestra un bajo rendimiento en la resolución de problemas matemáticos escritos		
	30. Le cuesta ordenar la información cronológicamente		
	31. Tiene poca habilidad para buscar en el diccionario		
	32. Le cuesta hacer resúmenes		
	33. Tiene dificultades para llevar la agenda al día		
	34. Necesita más tiempo para hacer las tareas escolares		
	35. Muestra una baja capacidad de atención y concentración		
	36. Presenta poca autonomía en el trabajo escolar		
	37. Le cuesta seguir el ritmo de trabajo		
	38. Se observa inseguridad ante las tareas escolares		
	39. A menudo muestra baja motivación en ejercicios donde hay que leer y escribir		
	40. No es eficiente en la organización y planificación del trabajo		
41. Le cuesta ordenar sus cosas			
42. Muestra inestabilidad emocional			
Observaciones			
INTERPRETACION DE RESULTADOS: - Las respuestas afirmativas en los ítems en negrita son indicadores de alto riesgo y requieren una intervención. - Las respuestas afirmativas en el resto de ítems (que no están en negrita) indican dificultades asociadas que pueden empeorar la sintomatología y que habrá que tener en cuenta en la planificación de las estrategias de intervención.			

Protocolo de observación para detectar indicadores de la dislexia en la educación secundaria obligatoria (ESO)

Nombre del alumno/a ..... Curso escolar .....

Fecha de nacimiento ..... Fecha de valoración .....

ETAPA	ITEMS	SI	NO
EDUCACION SECUNDARIA OBLIGATORIA (ESO)	<i>Aspectos generales</i>		
	1. Tiene antecedentes familiares con ambas dificultades de lectura y escritura.		
	2. Presenta discrepancia entre el rendimiento cognitivo y el académico.		
	3. Se da una diferencia significativa entre el trabajo oral y el escrito.		
	4. Se observa discrepancia entre la comprensión lectora y la comprensión oral.		
	5. Presenta un desajuste entre el esfuerzo y los resultados.		
	6. Presenta un rendimiento académico fluctuante.		
	<i>Aspectos específicos</i>		
	7. Tiene dificultades para acceder al léxico cuando habla.		
	8. Muestra dificultades para sintetizar lo que quiere explicar.		
	9. Tiene dificultades para narrar y organizar experiencias.		
	10. Le cuesta retener una serie de consignas orales.		
	11. Su lectura es lenta respecto al grupo clase.		
	12. Cuando lee hace errores de repetición, rectificaciones, sustituciones...		
	13. Tiene dificultades para leer palabras de uso poco frecuente.		
	14. Evita leer en público.		
	15. Le cuesta entonar cuando lee. No respeta las pausas.		
	16. Obtiene resultados bajos en las pruebas de selección múltiple.		
	17. Su lectura es poco eficaz para el estudio.		
	18. Muestra dificultades para extraer la idea principal de un texto.		
	19. Presenta dificultades de comprensión lectora.		
	20. Tiene una escritura descuidada y en ocasiones ilegible.		
	21. Evita escribir siempre que sea posible.		
	22. Presenta errores ortográficos propios de etapas muy inferiores.		
	23. Tiene dificultad para tomar apuntes.		
	24. Le cuesta planificar y redactar textos.		
	25. Sus respuestas escritas son pobres e inacabadas.		
	26. Tiene dificultades en la adquisición de lenguas extranjeras.		
	27. Muestra poca capacidad de autocorrección en la escritura.		
	28. Comete errores de morfosintaxis.		
	29. Presenta dificultades de cálculo mental.		
	30. Le cuesta automatizar los símbolos matemáticos.		
	31. Es poco eficiente en el procedimiento que tiene que utilizar para la resolución de problemas matemáticos.		
	32. Le cuesta memorizar fórmulas, datos o definiciones.		
	33. Tiene dificultades en los automatismos: mesas de multiplicar, conjugación verbal...		
	34. Muestra poca autonomía a la hora de estudiar.		
	35. Tiene dificultades para traer la agenda al día.		
	36. Presenta baja motivación sobre los aprendizajes.		
	37. Tiene quejas físicas sin motivo aparente (somatizaciones).		
	38. Es poco eficiente en la organización y planificación del trabajo.		
	39. Pierde materiales, trabajos, apuntes...		
	40. Se olvida fácilmente de los libros, deberes...		
	41. Le cuesta empezar y acabar los trabajos en el tiempo establecido (parece que no aprovecha el tiempo)		
	42. Le cuesta atender.		
43. Tiene una autoestima baja en las cuestiones de ámbito académico.			
44. Muestra inestabilidad emocional			
Observaciones			
INTERPRETACION DE RESULTADOS: - Las respuestas afirmativas en los ítems en negrita son indicadores de alto riesgo y requieren una intervención. - Las respuestas afirmativas en el resto de ítems (que no están en negrita) indican dificultades asociadas que pueden empeorar la sintomatología y que habrá que tener en cuenta en la planificación de las estrategias de intervención.			

- Taller difusió l'aula (Fitxes)

Señala, de las tres opciones propuestas, cual es la correcta.

cuadro

cuador

caudro

esepejo

espejo

espoje

uniroenio

uicornio

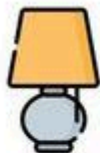
unicornio

canióm

camión

caimón

lámrapa

lámpara

lápara

tirejas

tijares

tijeras

música

múcasi

miusica

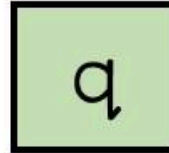
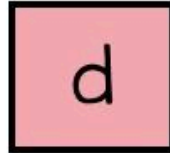
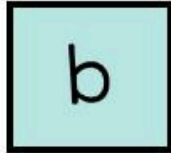
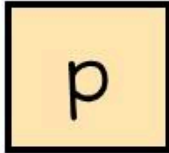

pitimiento

pimiento

pimeinto

Colorea según el color indicado.

b	p	d	q	p
q	d	b	p	q
p	p	q	d	q
b	q	b	p	d
p	d	q	d	b
d	b	p	q	p

11. WEBGRAFIA

- Dislexia - síntomas y causas - Mayo Clinic. (2022, 25 octubre). [síntomas y causas](#)
Dia de consulta 12-03-2023

Tamayo Lorenzo, Susana. la dislexia y las dificultades en la adquisición de la lectoescritura <https://www.redalyc.org/pdf/567/56750681021.pdf> Dia de consulta 12-03-2023

- Silva, C., & Silva, C. (2018). Tipos de dislexia | La dislexia. La Dislexia | Guía de actualización de la dislexia, intervención, evaluación e implicación en el Sistema Educativo. [Tipus de dislèxia](#) Dia de consulta 12-03-2023

- Carrera, L. M. Y. R. (2023). Los 3 tipos de dislexia evolutiva » orientación psicológica. Orientación Psicológica. [Los 3 tipus de dislèxia evolutiva](#) Dia de consulta 12-03-2023

- SMYTH ACADEMY S.L. (2019). Los componentes del lenguaje de los que resulta la gramática. Smyth Academy. [Els components el llenguatge](#) Dia de consulta 16-04-2023

- Los componentes del lenguaje. (s. f.). PPT. [Els components del llenguatge](#) Dia de consulta 20-04-2023

- Tipos de dislexia | Blog de Change Dyslexia. (s. f.). [Tipus de dislèxia](#) Dia de consulta 10-05-2023

- Carlos. (2021). ¿Qué características tiene un niño/a con dislexia? Psicolink. [Quines característiques tenen els nens amb dislèxia?](#) Dia de consulta 28-07-2023

-Dislexia - diagnóstico y tratamiento - Mayo Clinic. (2022, 25 octubre) [diagnòstic i tractament](#) Dia de consulta: 4-08-2023

- Silva, C., & Silva, C. (2018a). ¿Cómo diagnosticar la dislexia? | La dislexia. La Dislexia | Guía de actualización de la dislexia, intervención, evaluación e implicación en el Sistema Educativo. [Com es diagnostica la dislèxia?](#) Dia de consulta: 4-08-2023

Alvarado, H.; Damians, MA.; Gómez, E.; Martorell, N.; Salas, A.; Sancho, S. Dislexia. Detección, diagnóstico e intervención interdisciplinar <https://www.edu.xunta.gal/centros/ieschapela/system/files/dislexia-art%C3%A9Dculo-ENGINY-castellano.pdf> Dia e consulta: 4-08-2023

- SÍNTOMAS DE LA DISLEXIA POR EDADES | Blog de Change Dyslexia. (s. f.). [Síntomes de dislèxia per edats](#) Dia de consulta: 28-08-2023

- Admin-Monserrat. (s. f.). PRODISCAT | Montserrat. Montserrat [PRODISCAT](#) Dia de consulta 16-09-2023

Generalitat de catalunya. La dislèxia: detecció i actuació en l'àmbit educatiu. <https://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0057/78d86f2b-8e9e-45e3-ad9e-4641658865ff/dislexiainfpri.pdf> Dia de consulta 23-09-2023

- Pla de Suport Individualitzat (PI). (s. f.). XTEC - Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. [Pla de Suport Individualitzat](#) Dia de consulta 23-09-2023

- GeorGINAVINYES. (2014, 9 octubre). La dislèxia i trastorns d'aprenentatge associats. GeorGINA VINYES. [Trastorns d'aprenentatge associats a la dislèxia](#) Día de consulta: 25-09-2023

- EL CEREBRO DE LAS PERSONAS CON DISLEXIA | Blog de Change Dyslexia. (s. f.). [Cervell d'una persona amb dislèxia](#) Dia de consulta: 26-09-2023

-DISFAM. (2023, 16 junio). Protocolos de Detección y Actuación en Dislexia (PRODISLEX). Organización Internacional Dislexia y Familia. [PRODISLEX](#) Dia de consulta 02-10-2023